

AR
Fr. A. Krentzwaldi oim
Eesti NSV Riiklik
Raamatukogu

ROMAAN

N° 1

1924

G
MAM
BER
G

Tallimiste peale valmistab kõiksugu
meeste- ja naisterahwa üllirideid,
kasukaid ja kõiksugu wormirideid.

GRAND PRIX 1908

ASUTUD

1892

Lai tän. nr. 43

Parem rätsepaäri

Kõnetraat 16-29

Eesti Spordi abinõude

o.-ü. „ESTO“

TALLINN, Pikk, tän. nr 47.

Kõnetraat 10-02.

Soovitab suures väljavalikus kõiksugu
spordiabinõusid.

August Kristal'i
keelpillide
töökoda

Tallinnas,
Weike Pärnu m. № 12.
üle 30-ne L. auhinna.

Joh. Mitt

TALLINN, Kopli tän. 2-a,

Kõnetraat 26-64.

Suures valikus igasugu muusika-
riistad, nende osad ja keeled.
:: Grammafoniid ja plated. ::

Riidekauba tarwitajaid rahuldab suure walikuga, hea
kaubaga ja õiglase hindadega

Helsingi riidekauplus

TALLINNAS, W. Karja tänav 7/24, Kõnetr. 12-09.

SUURES WALIKUS: Inglis-, Soome- ja kodumaa wabrikute riided.
Willased kleidi-, mantli- ja kostüümiriided. Pesu-, linased-, mööbli-,
madratsi- ja põrandariided. Seinawaibad, kardinad, wooditekid,
suured rätikud, laud'inad, wahariie jne. jne.

Äri laiendatud ruumide ja täiendatud senini puudunud kaupadega.

Lõbusat nalja ja ilusaid anekdoote pakub

ajakirja

„VALLATU NOORUS“

terve esimene number.

Hind 20 marka.

Kuna ajakirja „VALLATU NOORUS“ müügikohtadeks on arvatud ainult kõik Eesti linnad ja peale selle raudteejaamade raamatukapid, — tuleb maalugejal juba arvestada lehe tellimisega kas otsekohe talitusest (**Tallinn, S. Balesna 2, H. Haljaspõld**) või igast vabariigi postkontorist.

Ajakiri „VALLATU NOORUS“ maksab:

12 nr.nr. — 200 marka.

6 nr.nr. — 100 marka.

3 nr.nr. — 50 marka.

Proovinumbrid saadetakse talitusest 20 marga vastu (kas post- või tempelmarkides või ka rahas).

Ajakirja „VALLATU NOORUS“ esitajad maakonnalinnades on:

Tartus, „Sõnavara“, Lai tän.

Pärnus, õpetajate ühisus „Liit“.

Narvas, N. Koikson, rmtkpl.

Viljandis, J. Leoke, rmtkpl.

Valgas, J. Lepik, Moskva tän.

Rakveres, Kooliõpetajate seltsi rmtkpl.

Võrus, S. Songi rmtkpl.

Petseri, J. Piirisild.

Paides, M. Leesment.

Haapsalus, k.-ü. „Lääne“.

Kuresaares, T. Liiv.

Tapal, J. Luuk.

Romaan nr. 1

SISU:

Oevre Richter-Frich: Kuldne katk.

W. Harb: Ameeriklase kihlvedu.

P. Grünfeldt: Aasta algul.

Honoré de Balzac: Kirg kõrbes.

Egon von Kapherr: Karjala kaljudel.

Giacomo Casanova: Esimene mänguwõlg.

Max Pemberton: Linn mere all.

Ajakirja

„Romaan'i“ abitalitustele ja agentuuridele.

Palume kõiki meie esitusi raha müüdud „Romaan'i“
1923 a. nr.nr. eest meile wiibimata ära saata.

Kirjastus-osaühisus „ARENG“.

„ROMAAN“ Nr. 1

on kõigile lugejatele hinnata
kaasas neljawärwiline seinakalender, kunstnik Guido Mambergi joonistuse järgi.

„Romaani“ talitus

Romaan

Nr. 1

Ilmub kaks korda kuus.

1924

III aastakäik.

Kuldne fakt.

Norra kirjandiku Debre Richter-Frich'i romaan.

1.

Doktori väitefakt.

Rahwatu mees, kes ülikooli uues pidusaa-
lis kõnetoolil seisis ja koosolijatele waatas,
sarnanes peaaegu linnuhirmulisele.

Ta suured pingisilmad tuletasid meele tar-
kufelindu; ta kitsad, wiltused silmad langesid kit-
sale rinnale ja ta mina wahtis kofukuiwanud
põskede winklist wälja nagu kullinoff.

Jah — ta oli tõesti hulga kehakaitse wiga-
dega, see uus doktor. Ja ei näinud sugugi kena
wälja, kuidas ta kõnetoolil nõjatas ja auharta-
matult kuuldas opponentide wastuwaidlusi tema
kuulsa wõi dieeti paha kuulufuga kirjandöö
wastu, mis oli kirjutatud elementide ja raadio-
aktiivsete kirte üle.

Oh! oli täis elektrit. Teon oli wäga sõja-
kas, ja opponentide sõnadest kajas wälja tea-
dusliku meelepaha äge, pillaw alatoon. Tunt
selgesti, et need kõik olid wastased sellele ine-
tule noorele mehele, kes oma doktorikraadi
pärast wõitlust pidas, ja et ta oli kofkupruuli-
nud mingisuguse teadusliku joogi, mis suure-
male hulga ei meeldinud.

Ta leibis ka palju kiitust. Aga see kõlas
kaunis sunnituna. Sõnad, nagu „määratu tead-
mine“, „selge esinemine“, „suured ja algupära-
sed sihtjooned“ waheldusid pillawate sõnadega.
Harilik heatahtlus paistis olewat uppunud libe-
daske meeleollu. Wõeti tarwitusele kõik abi-
nõud, et noore doktori julgeid hüpoteese ümber
lükata, — jah, wõeti abiks isegi trütkwead, ja
aunwäärt herrad keemikud, kes oma teadusse
uskusid, katkusid doktorandi isegi wiletsate nal-
jadega surnuks pistä.

Kõnetoolil seisew noormees wastas esialgul
lühibalt ja selgesti, aga teatud suunas külma-
werelusega, mis näis ärritawat nii opponente
kui ka publikumi. Aga niipea kui teine oppo-
nent oli sõna wõtnud ja ise ennast enam kui
tund aega oma kõlawast kõneolamusest ja
häälest oli waimustada lastnud, tuli pööre.

Nõksatus käis koosolijatest läbi, kui dokto-
rand teist korda sõna wõttis ja terawa, lõikawa
häälega rääkis, millest kadunud oli kõik auhar-
tus ja respekt. Wäike linnunägu näis äkki
kadumat kahe wõsworiläikega esinema ja hül-
gawa silma ja laia, wihast ning põlgutusest
ülewoolawa suu ees. Ta ei olnud mitte enam
lootuskritas anpakkumus, mis jaadud hooibid
sabaliputades wastu wõttis. Ta sõnad jada-
sid waenlaste laagrisse nagu noolewihm. Ja
tabasid teaduse ja loogika kindla sihiga. Ta
ei annud kellegile ega millelegile armu. See ei
olnud enam kahetümnewite aastane loodus-tead-
lane, kes oma teadusliku leeriõpetuse wastu
wõttis. Osad paistsid äkki olewat wabetatud.
Rahwatu mees ülewal kõnetoolil oli äkki õpe-
taja, kes kogu auditooriumi kõrmust kinni wõt-
tis ja talle ta teadmatuse selgesti tegi, teda selle
eest karistades.

Suur kogu istus oma kohtadel nagu kinni
naelutud selle kuulmatu kõneolamuse läbi, mis
wastuwaidlejate tõendused ümber lükkas ja
igasuguse rumaluse armutult paljaks tegi. Nad
nägid lõpuks ainult weel särawaid silmi, mis
üle nende peade näijid wahtiwat kusaqile teise
maailma, kaugele üle harilikku kohanlise teaduse
piiride.

Tema pikka poleemilise kõne järele tekkis
tume waukus.

Kellegil ei paistnud enam lusti olemat mõitlust alata selle walmu floraatwõitlejaga, kes sama walmis oli paraadi kui kallalekippumise tarwis. Opponentid kehitasid õlgu ja näitasid üleolewat rahulikust, mis aga wäga kahtlane paistis olemat

Seal tõusis üks suur, walgewerehne mees äärmisest reast üles. See oli linna kõige enam tuntud keemik.

"Üks osa herra doktori kirjast on mind wäga huvitanud," ütles ta waltu, selge häälega. "Ja nimele peatükk elementide hufumiseft. See peatükk leidub wäga terawmeelseid märkusi metallide tegeliku sünteesi üle. Kirjutaja ei ole eel etemas kirjandöös, mis minu arwates keemilises uurimises üht epooft tähendab, oma teendustest jareldun teinud. Wõib olla, et need ei kuulugi selle kirjandöös raami. Aga koosolijaid huvitaks siiski midagi doktorandilt kuulda üfikute sünteeside kohta, ja esimeses reas mooda alkeemia kohta".

Suures jaalis tekkis ootew waitus.

Kõnetaja lüüsi teinew mees ei wastanud kohe. Ta oli äkki wäga isiklik jaanud. Kuri, pilkaw naeratus, mis ta näo metuks teinud, oli kadunud.

"Mina muu, asi on selge," olias ta rahulikult õpetamal toonil, mis terawas wägewus seisis ta ägeda, kirgliku teletuse. "See päew ei ole wõistiti enam kaugel, mill keemia laboratoriumides kunstlikult hakatakse kulda valmistama.

Nagu ma olen näidanud, leidub nõndanimetatud elementide hulgas waewalt üks, mida ei saaks saotada. Juba tuntakse mitut põhollust, mis kokkupandud on.

Ja tga aasta toob sel alal kaasa nusi ülesleidust. Professor Mendelewi loomulikus süsteemis seisawad, nagu teada, esimeses rühmituses liitium ja wass, mille lahutamine atoomitad on nagu 7:64. Lord Ramsay epoofti ümmitawad eksperimentid on näidanud, et wass lahutamise läbi liitiumi wõib ümmitada. Peale nende metallide leidub samas rühmituses weel kaks teist. Need on naatrium ja kulda. Kes teab, kas wahest et leida lähemas tulewikus meetodi, kuidas suurest hulgast naatriumist jaotamise läbi wõib saada wäike osa kulda, nagu saadakse raadiumist heeliumi ja wassist liitiumi? . . . Meie rahwusmajanduslased peafid seda meelest pidama ja meie pangad ei peaks kullawäärust mitte nii kindlaks arwama. Sest kindlasti tuleb kord päew, mill keemia kulda ja kullasabust lahkel käel wälja walab maailma ja selle temaga üle puistab . . ."

Ta peatas äkki, nagu keegi, kes juba liig palju ütelnud, kummardas kangel ja lahkus pikkamisi kõnetoolilt. . .

Koosolijad wõolafid wälja. Kõigil oli rutt. Walge saali pidulikud wärwid näisid olemat kaotanud oma hõlguse. Kummaline helewus lasus kõikidel — rahutuse ja hirmu tunne millegi ootamatu ees, tundmatu müsteeriumi, kulla nõiatantju ees.

Ja kahtatu mees, kes üksi lahkus, teistest lahkus, — kas ei olnud ta teine Gutsifer, kelle hobusekabi wanade õpetuste korjustele astus . . . ?

Schweigaardi mälestuslamba ees seisid kaks meest. Üks nelst oli walgetwerd keemik, ja teine juur, tugew, habemeta mees, arwata 35 aastat wana. Nad seisid tüki aega, ilma et sõnagi oleksid lausunud.

"Ta on nad üles leidnud," ütles keemik äkki. "Seda nägin ma ta filmist."

"Mis?" küsis teine.

"Lued türed, mida meie teised otstisime. Raadioahtimise järe, mis naatriumi wõib jaotada. Jõudude toondamite, millest on Helmont, Laszaris ja Baracelus und nägid."

"Teie armate . . . ?"

"Et see mees seal sees tee on leidnud suure saaduse juure — kulla juure! Dige selle peale kindel, Dr. Sjeld!"

2.

Wang.

Sügawas mõttes läts Dr. John Marler üle Karl-Johani platsi. Tänapäew oli ta aupäew, aga ta ei tunnud wahematti rõõmu.

Paljud sülmad tiidusõnad lohisid tal weel tõrwus. Aga ükski pole sõbraks ei olnud talle wastu fruninud, wahematti südamlikku, otsekohest kiitust polnud ta kuulnud.

Weel ual polnud ta üksindust nii raskesti tunnud, kui nüüd, kuna ta suurest kohwikust mööda läts ja oma laenatud ülitonnas ja tulunud palitus külmetas. Kellegil polnud tahet olnud teda oma juure pidusõõgile kutlada. Waesena ja wiletjana sammus ta õhtustest rõõmsatujulistest jalutajatest mööda. Külmuse ja wastituse ring näis teda ümbritsewat,

Ah — seda tundis ta juba oma lapse- ja noorusaastatest. Waewalt oli ema talle kord wastu naeratanud. See sündis waewalt aie nullt siis, kui ta koolist hõlgawa tunnistuskoju tõi.

Muidu oli ta osa ainult pahandus, pilge ja põlgus. Õpetajad wihlasid teda, sest et nad teda ual ei osanud mõne wea pealt tabada. Ja kaasõpilased kartsid teda ta üleolemise ja

filma lugupidamatuse eest, mis ta filmis säras. Noor poiss oma kummalise kullinäoga ja tarretu pilguga laotab igal pool, suhu läks, ainult tusta laiali.

Tema oli fenomeniiks koolis, tenoomeniiks ülikoolis olnud. Ta omandas kõigi teadused uskumata kiirusega, ja tema film, teraw mõistus hüples kõige terawmõttelisemate probleemidega teaduse ilmas ringi, ilma et raskust oleks tunnud.

Ja omelt — — —

John Marker oli üks paljudest Jumala mõõraslastest maa peal. Keegi ei tahtnud temast midagi teada. Kuninglik Fredrikülikool hoidis ennast ta teenete eest võimalikult kaua lulus. Siis polnud seal stipendiumi noore keemiku tarvis, kes juba kahelümneaastajelt üllatava kiirusega ja kuulmatu teravusega keemia alusmüüre hakkas wangutama. Tema ei hoolinud keelestki. Tieggi Lawoiffier ja Daltoni teooriate kallal toredas ta ja heitis ta Berzeliuse ja Scheele põhilausete üle nalja.

Mõned jalateaduse wandeseltstinehed katustid teda eriajakirjades pillawalt maha teha. Aga taganesid ruttu. Seft John Marker käis neist üle. Ta wastas neile nii kirglikult ja nii loogiliselt, et keegi enam ei julenud temaga mõttlust alata.

Aga nad maksid talle wäikselt kätte. Nad roomasid ringi teaduse toidumäel ja panid temale kõik teed hoolega luffu. Nad sofstasid ebaloomulikust waimuseisuforcast, tegid ta hullu wälkmuse üle nalja, tahtlustasid teda naerata des ja olasid kehitates.

U l m a M a t e r waatas noore Abepiti peale tõõrbi. Tema emasüles polnud geeninustel ruumi. Nuwäärt ema muutus bõ'is, kes uut walgust oma udulätega wõttis ära lämmatada. Oli ta ju ka Miis Genrii Abelile omal ajal ainult willetsat toitu jaganud.

Ja John Marker nälgis rahulikult omas katuskambri all Pongens gates. Ta meel muutus mõrubaks ja kurjaks, aga ta südidust ei jafjanud ükski murda.

Ta jagas mõne tuhanded kroonid, mis ta emalt pärinud, wäikesteks nälaportsjoonideks ja ajas kuidagi wiisi läbi.

Neis olufordades kirjutas Marker oma doktoriwäitekirja: „Elementidest ja raadio aktiwsetest kiirtest, suurettõ, mis oma hülgawa kufu, määratuma teadmise ja kergete hüpoteesidega temale teed tegi läbi intriigide ja lühinägemise. Ja nüüd . . .

John Marker lähwas äkki firgetks. „Grandi“ nurgal seisib wäike ajalehe poiss, kes nagu indaanlane karjus ja talle ajalehe ulatas. Marker ei kuulnud, mis poiss karjus, wõttis aga lehe

ja pistis selle taskusse, ilma et seda oleks lugenud.

Sügawas mõttes sammus ta edasi ja seisib äkki ühe delikateesi-kaupluse ees oma maja ligidal; suur jäme worst kaupluse aknal tuletas — talle meele, et ta päewal weel ei olnud sõõnud.

Ta kobas taskud läbi ja leidis sealt ühe krooni. Marker keeras seda näpu wahel ringi ja ärras naeratus lehwis ta inetust näost üle.

„Wiimane,“ ütles ta.

Siis astus ta kauplusse, ostis worsti, tüfti leiba ja pudeli õlut. See tegi kokku 1, 15, aga proua jättis talle heameelega 15 õri wõlgu.

Marker ruttas wälja. Ta kõht korises. Ruttu jooksis ta kolmekordse kinnimaja treppidest üles ja peatas hingeldades katusealuse kambri wäikse ukse ees; ta awas ukse, asetab asjad lauale ja pani wäikse petrooleumilambi põlema.

See oli wilets, wäike katusealune tuba ilma igasuguse mugawusega. Ainaks ehteks oli talle puur raamaturiin, mis kogu seinatäitis, ja suur kirjutuslaud, mis paberid segamini täis. Läbi katuseakna paissid taewa tähed sisse.

Marker wõttis worsti paberi seest, pani ta paberile, tõmbas korgi pudelilt ja tõi kapist wõitooft.

Üttselt jäi ta kõhkudes seisma.

Wingisugune wari näis üle katuseakna lehwimat ja murdosa aega sekundist nägt ta alumiste ruutude taga üht kahwatut nägu. . . .

Rahemal pilgul tõsteti aken eest ja suure osawusega ja kiiresti kargas aknalt tuppä imekses hallis ülikonnas mees.

Tulija oli ilusa, tõõmmu näoga noormees. Ta filmad waatasid ruttu ringi, peatusid ükskõiksest Markeri näol ja otsisid siis edasi.

Noor õpellane toibus ruttu.

„Mis te soowite?“ küsis ta terawasti.

Balumata külaline kehitas õlgu, läks ukse juure, wõttis wõtme wäljastpoolt ära ja pani ukse seestpoolt hoolega luffu; siis pistis ta wõtme taskusse, läks rahulikult laua juure, mille peal worsti seisib, loikas selle pooleks ja hakkas äplasti sõõma.

„Kas te ei soowiks ka Klaas õlut?“ küsis Marker pillawalt.

Mees filmittes teda küsimalt, tegi liigutuse ainsa toas leiduma tooli poole, pani õllepudeli suu ääre ja jõi jänuga.

See oli kummaline seisuford, mis küll igaühele oleks mõtelda annud. Noor doktor aga oli filosoof ja elu imelikud juhtumised olid teda õpetanud igal puhul rahulikkuse jääma.

„Mul pole midagi selle wastu, et minu worsti sõõte ja õlut joota,“ ütles ta natufese aja pärast. „Aga ma soowisin teada, teada

mul kostitadü kahtlane au on. Teie olete ära-
faranud sunnitöölise, mis?"

Noormees vaatas üles ja kehitas olgu. Ta
oli poole worstiga parajasti walms ja silmitses
himukalt juba teist poolt.

Marferi kulumud läksid kpra. Ta köht kar-
jus toidu järele enam kui tiial enne. Ja sõna-
lausumata kahmas ta ülesjäänud worsti kätte,
mõni minut hiljem oli worst söödud ja olu
joodud.

Wõõras naeratas heasüdamlikult ja pühkis
oma tugewa walge käega suu puhtaks, siis
heitis ta üllatanud pilgu suurele raamatu ritu-
lile, tõusis üles, wõttis rituilist ühe wana raa-
matu. See oli professor Schmiederi tuntud raa-
mat alkeemiast.

Ta wilistas imestades, ja esimest korra hei-
tis ta nurwa pilgu oma juhuslikule peremehele.
Marfer pani tühja ollepudeli lauale.

"Noh," ütles ta, "mis te tahate? Näädige.
Mina ei ole ärafaranud sunnitöölise wastu-
wõtja"

Wõõras silmitses teda arusaamatult ja nae-
ratas, aga ta silmaterades loiisid roheltjed
jademed

Nüüd tuli Marferile midagi meele.

Ta oisits palitu taskust erilehe, mille noor
ajalehemüüja jälle õues kätte wisanud. See
oli kägerasse pigistatud, aga Marfer tei ta
jälle neldaks ja luges:

3.

Ärafaranud kurjategija.

5000 krooni tema kinniwõtjale!

Tuntud rahwuswaheline anarhist Jacques
Delma on täna õdiel ufershuust (wankijasti)
ära faranud kusi teda homme taheti Hadreksse
wiia, et teda seal Brantlue kohtute kätte anda.
Ta on oma wahi ära lämmatanud, selle wõtit
tarwitanud ja ära wõ:enenud. Wahid footsid
talle järele, aga kirregate nurjal li Delma
nagu maa alla kadunud. Regu kriminaalpolit-
sei on teda otsimas. On olemas kõige pare-
mad lootused, sest et põgenejal wanariided
seksas on ja ta Norra keelt ei räägi. On esi-
otja määratud 5000 krooni sellele, kes põge-
neja kinni wõtab wõi temast mingilugu'eid tea-
teib annab, et teda saaks tabada. Lahemalt
hommikulunumbris!

Marfer pigistab lehe jälle kägerasse ja pis-
tis tasku.

"Nii, nii," ümises ta toas edasi-tagasi käies.
Wõõra metsloomafilmas wahtisid iga ta lii-
gutust ja ta huuled näkisid ahwarduseks kujanewat.

Siis jäi Marfer otse ta ette seisma.

"Teie olete Jacques Delma," ütles ta
Brantsus keeles.

"Jah," wastas prantslane rahulikult. "Olen
Delma. Ja nüüd?"

"Mul oleks peaaegu soow 5000 krooni
teenida."

"Ja mind ära anda?"

"Jah".

"Ja milleks tahate siis seba raha tarwitada?"

"Tahan osta ühe tolmuttera raadiumi".

"Raadiumi?"

"Jah — olen keemil ja leidmas üht kõige
suuremat ülesleidust. See on enam wäärt
kui teie wabadus, monsieur Delma".

Brantslane naeratas nüribalt.

"Ja mis ü esleidus see on?"

Marfer mõtles ilmapilgu.

"Kõige suurem sünteet," ütles ta wärisewal
häälel. "Nastafabade probleem. Mina, üks
kõige waeße mateest, olen selle üles leidnud, mille
eest tuhanded on kannatanud ja surnud.
Tarkade kiwi. Suure eliksiiri. Punase tük-
tuuri. Kullategemise kunsti".

4.

Kulla anarhia.

Tehtis mitu minut t le:ew wahaeg.

Marferi elam waim töötas edasi prolcemi
kallal, mis teda täitis. Ta painutas pea tagasi
ja waatas unistades wälja aknast, kuhu kuu-
paiste langes. Ta huuled liikuwad ja ta kõhn
kän joonstas õhusse kummalisi arwe ja rõn-
gaid

Sunnitöölise oli wanale nahkistmele wa'u-
nud ja ühe jala tesse peale pannud, nagu mees,
kes oma päewatöö hästi lõpetanud ja nüüd
puhata tahab. Aga ta silmad walwasid iga
wähematki liugutust, mis Marfer tegi. Näis,
nagu oleks ta noorele õpetajale järgneba taht-
nud teel tundmata maailma, kus peened mõt-
ted illda ehitawad luule ja tõsise elu wahel.

Siis tõusis ta äkki üles.

"Te tahate mind siis ära anda?" ütles ta
terawalt.

Marfer nagu kohkus.

"Jah, muidugi," wastas ta nagu inimene,
kes wahastab, et teda ta mõttekäigus on
esitunud. "Teaduse pärast," jätkas ta rahus-
tades.

Wang naeratas.

"Aga te selle peale weel pole mõtelnud, et
mina teid kergesti wõin sundida juud pidama?
Seda on juba palju aega tagasi, mil inimese
elu weel minu silma ees midagi maksis, kui
mu wabadus kaalul seisis. Pealegi olete weel
õige kibur mees, kuna need kats tangi . . ."

Ta kõverdas sõrmed, mil küünte kaju oli, ja raputas neid Markeri kullnina ees ahwar-dawalt.

Keemik aga wahtis neid teatud wõlu juhu-musega.

"Tõst küll," ütles ta wihwitateks, "olen nõrk mees. Ma pole ilal wõimelnud. Lapski lõõks mu maha."

Delma tõmbas käed tagasi ja naeris.

"No waadake," ütles ta. "Mis tahate nüüd teha?"

"Oleks mul rewolwer, ma lasestin Teid maha. Aga seda mul ei ole. Ja pealegi pole ma veel ilal rewolwrit lastnud. Minus asi..."

"Mis?"

"Oleks minu wana leiwanuga seal kapis. Kuid ega seegi Teile peale ei hakta. Ma ei ole harjunud inimest tapma."

Anarhist wajus toolile ja naeris nährwilikult.

"Te olete kõige fentsa'am mees, seda ma ilal olen näinud," ütles ta, kui jälle rääkida sai. "Aga te meeldite mulle. E. mäleta, et enne ilal Teile sarnast meest olen näinud. Urwaia-masti olete suur õpetlane ja mina arwan ennast suureks kurjategijaks. Käed kogu, meie sobime kokku Oleme mõlemad outsider.d."

Marker waatas wäinult üles.

"Jah", ümises ta, "mina olen outsider. Waene ussike Jesanra wiinamäel. Ja nüüd on mul wõimalus..."

Delma kummardas ettepoole

"Wõimaluse annan ma Teile", ütles ta tõstjelt. "Aga teisel kujuk, kui arwate"

"Kuidas? Minul oli täna, mil mind dok-toriks ülenoati, weel üks kroon tagawaraks, see oli wiimane. Ja Teile ei näi ka olewat just niisugune, kellel Norra kotirides isära-litku rikkust peitaks. Mis kawat ete teha? ... Aga ajalehepois hääb tänaval Teile nime, iga ajaleht toob homme Teile pildi, iga in-mene hakkab Teid nuhtima. Kui teatud mõs-dul haritud ja selge peaga mehel on Teil ai-nult weel üht teha: ennast teadusele ohwer-dada ja mind 5000 krooni lasta teenida. Ta-suks tahan Teile hauale kullast mälestusjamba püstitada — olgu siin wõi Pere Lachaise's."

"Teie räägite asjust, millest Teil aimugi ei ole", wastas prantslane jahedalt. "Teie ei tunne Jacques Delmat. Mul pole mõttiski ennast finni wõtta lasta. Selle peale wõite julge olla! ..."

"Ja kes peaks Teid aitamast siit päägeneda?"

"Kuidugi Teile".

"Mina? Ei mõtlegi selle peale."

"Mits mitte? Nüüd on Teil wõimalus. Onn ise saatis mind Teile juure. Ja mina olen ka ainus, kes Teile siise usub ja Teid

tahab aidata. Ma tunnen inimest. Teile olete küllalt pörunud geeniusiks. Kas tahate mind oma osanikuks wõtta?"

Marker naeris pilkawalt.

"Teie umbusaldus on õigustatud," ütles Delma. "Aga minu juures wõite kindel olla. Oma seltsimehi ei ole ma weel ilal ära annud. Meie outsiderid kuulume kokku. Ja kullalugu humitab mind. Ma ei teadnud, et see lord tuleb. Wiimati, kui madam Curiega rääkisin..."

"Madam Curiega...?"

"Jah. Olen siis Pariisis ühe ajalehe juu-res tegew Madam Curie seisiks oma labora-tooriumis ühe retortega, mis täidetud elawhõ-bedaga"

"Mis Teil seal on?" küsisin.

Tema wastas:

"Olen weel wanas eas saanud alkemis-tiks," wastas ta. "Katum kulda teha. See on raadiooaktiivsete kiirte wiimane wõit. Uskuge," jatkas ta "on weel ainult ajaküstmus, mil wanade alkemistide meeleheitline püüe teostub..."

Marker oli püsti tõusnud. Ta suurend sil-mad särakis lünkalt.

"Ütles madam Curie seda?" hüüdis ta kähi edes. "Jah, tal on õigus. Aga elawast hõbedast — ei ilalgi! See ei ole õige tee. Selle olen aga mina leidnud. Minu teooria on nii selge kui fastetiik. Ja kui lord Ram-son ülesleidnud tindlad on, siis pillutan ma Kristiania tänaval weel aasta pärast kullaga. Noh — ma lammatan tegu maailma kullaga. Andke mulle ainult terake raadiumi, olgu see kas wõi räägema murune"

"Teie peate saame, niipalju kui soovite."

"Kuidas?"

"Mitte 5000, waid 50 000, kui soovite?"

"Ja wastutatus?"

"Jagame saagi ja hoiame ülesleiduse sala-duses".

"Wäga hea", ütles Marker lühikesele e mõt-lemise järele. "Mul dieti walikut ei ole. Mu wiimane kroon on läinud. Enotsa pole mul mingituguseid wäljawaateid. Aga kust wõtate selle raha? Minul pole õbrigi. Ja Teil ka wistiski mitte jooksawat arwet Restpangas?"

"Ei. Aga mul on suur jooksew arme Credit Lyonnais. See maksab mulle ainult salakirjas telegrammi Melchior Barmetier'le Pariisis rue Dauphine 164, ja juba homme enne lõunat wõite tuhanded wästu wõtta, mida meie estotja tarwitame, et siit latuse-kambrist pääseda. Muretsege telegrammi tar-wis raha ja kõik muu on minu korraldada. Sorbonne ligidal ühes kõrwalises tänavas on

wälke laboraatorium — Selle üürime enesetele. Ja siis wõite oma eksperimentidega alata.”

Marler silmitses küllalist kaua. Lihaksed ta kõhnal näol tõmbusid kokku närwituses ärevuses, ja see tegi ta veel inetumaks kui ta juba oli.

„Olen oma hinge kurabile müüanud“, ütles ta wilmaks. „Aga maailma kõige kõrgem teadus oli alati pörgust pärit. Ja inimesed peawad meie wõimust tundma. Sel päewal, mil punane kuld meie nõudes lõtsele lööb, peab maailmast läbi käima hoigamine, ja pangad peawad wärisema oma alustes. Kapitalismi wõõd peawad üle kallaste tõusma ja rahakindlused üle ujutama. Siis, herra Delma, on aeg tulnud anarhiaks.“

„Anarhiaks?“

„Jah, kulla anarhiaks!“

5.

Attashee.

„Teie olete kurat ise,“ ütles Marler hinge-tult ja wiskas kimbu raha lauale.

Delma hõõrus une silmist.

„Mina leiain, et see nimi Teile paremini sobib. Aga mis me minu pärast waidleme. Teie saite siis raha ilma tafistujeta kätte?“

„Jah!“

„Dugi aeg. Nii siis lubame enestele ruttu hea lõunasöögi siia üles tuua. Kala, liha ja Burgundi weini. Tahan süüa nagu haritud mees. Ühtlast peate mulle riided muretsema. Kirjutasin oma mõõdud siia paberile. Minge kõige peenemasse riidearisse. Ruub, joonilted püksid ja tumepunane flanelwest. Siis lakk-kingad tumepunaste gamahidtega nr. 40, madal wilitübar nr. 6½, krae nr. 39, manshetid nr. 28, kindad nr. 7½, kõige parem jama wärwi kui west, weisenahest kohwer päewajätkidega krae numbris, Sahmanni aluspesu, siidijutad, kulbuur õhukse dopeltketiga, kerge lepp ja monoofel. Peale selle ostke mulle suur daami parukas, pähklapruun, põletuskäärid, pudel Mansstigi ja ritgikäärmat.“

„Ei muud mitte midagi? Sumalufene!“

„Kõik see muretsege ühe tunni jooksul. Praegu on kell 2. Kell kolm lõdme. Kell neli panen uued asjad selga ja kell 5,30 sõidame kiirrongiga wäljamaale.“

Marler naeratas pillkawalt.

„Teie mulle ei imponeeri“, ütles ta. „Kui ostaksite lugeda Norra lehti, siis teaksite, et Kristiania tänä kinni on nii kui rotilõks. Kirjpi ei pääse linnast wälja. Sind Teie kinniwõtmise eest on kõrgendatud 10.000 krooni peale. Aga uulitsapoliis on detektiiv. Naud-

teejaamad on muudetud kindlusteks, kus iga sõitja kolm korda ümber keeratakse, enne kui ta rongile pääseb.“

„Dollus“, ümises Delma wäsinult.

„Teie peate ennast suuremaks kui olete“, jatkas Marler. Mitte üht kriminaalpolitset ei osts Teid. Pögu Euroopa on sel põhjusel jaulul. Suurriigid lööwad Teie pärast lahingut. Rahmused mõistkewad aupärast Teid telse ilma toimetada tohtida. Teid lastakse Saksamaal maha, Prantsusmaal langete Teie pea kirwe alla, Inglismaal puuakse teid üles ja Ameerikas elektritseeritakse Teid furnuks. Noh, mis Teie selle kohta ütlete, herra Delma?“

Prantslane haigutas.

„Ei midagi“ ütles ta. „Minult feda, et näljane olen kui hunt ja et Teie raamatutelt naha ära lõõn, kui Teie ei ruttu.“

Marler tõusis üles.

„Teie olete mul wäga jahe wend“, ütles ta. „Ja häbematuft on Teil ka palju; ütlege, kas usute, et mina ka Teie seltsis pean reistima?“

Muldugi. Ostke omale suur kohwer ja pakkige oma kraam kassse, kui ühes tulete. Teie reistite kolmandas klassis, kuna mina esimises sõidan. Mina teel teid ei tunne. Teie wõtate ringreisipileti üle Berliini Parlissi. Kirjutasin Teile Teie sõiduplaani siia sellele paberile. Tulewal reedel kohtame üksteist Kölnis juures raudteejaama lõõgisaalis. Seal istub keitmise laua ääres üks mees, kes finki ja leiba jõõb ja õlut joob. See mees olen mina!“

„Hea küll,“ ütles Marler ja wõttis kübara. „Teie jaotate oma mõtteid peaaegu kaskudesse. Tuletate mulle meele kollast korsklast, kes Musterlitti nõgi päteft tõuswat. Tema oli ka mõistulega mõrtjufas — juures stikis . . . Jällenagemiseni!“

„Arge unustage riigi kästraamatul!“ hüüdis Delma talle järele. „Ja pudel Trésle—Piman, Rogeri wõi Galleti wabrikust“

Pisut aega enne kella wõit sõitis üks noor-mees politseimaja ette. Ta olt filmatorkawalt toredasti riides, lühiteste kräsujuustega ja suure pähklapruuni motahabemega. Monoofel andis talle suurtjuguje, auwääriliku näoilme.

Noorel herral näis olewat rutt. Ruttu jooksis ta trepist üles.

Ufshoidja teretas teda aupaklikult.

„Politseipresident?“ küstis wõõras kuuldwawa wäljamaalise rõhuga.

Ufshoidja näitas talle teed.

Politseipresident oli parajasti juttu ajamas uue kriminaalkomisjariiga, kui teatati, et keegi noor wäljamaalane tema jutule soowib.

„Näägib ta Norra keelt?“ küstis president,

„Mitte palju," wastab ufsehoibja, „ütles ainult „tähtjas asi!" ütles seda kolm korda."

President tõusis üles.

„Laske ta tuppä," ütles ta ruttu. „wastab teab ta meile mõnda Delmasti ütelda."

Lähemal pilgul astus noor wõõras tuppä, pant tübara ja sepi käest, tõmbas auwääriltsult kindad käest ja waatas tella.

„D.ete Teie politseipresident?" küstis ta Brantsuse keeles.

„Jah," wastas see. „Ja see siin on meie kriminaal-kommissar."

Noormees kummardas wiisakalt.

„Olen wäga rõõmus, mu herrad," ütles ta tseremooniaalselt. „Minu nimi on Mericourt. D.en Brantsuse saatkonna attashee. Saadit saadab mu Teie juure Jacques Delma põgenemise asjus."

President tähendas aupakkiltsult toolile. Kõik istusid.

Attashee noppis ühe tolmutterakese oma palitult ja keerutas wurrusid.

„See on õige de.itaatne asi," jattas ta.

„Ja saadit lähed sellest wälja, et minu saatmine täiesti jaladufets jääb. Räägin lühidalt. Saime täna Kopenhagenist telegrammi, mille järele uslumatu oli uhutam, et Delma sel filmapilgul juba Kopenhagenis wiibib."

„Wõimatu," hüüdsid president ja kriminaal-kommissar üht asi. „Meie oleme wäga ettewaatlitud olnud."

„Selle juures ma ei kohtle, mu herrad. Aga Delmal oli abimehi. J. üks tema endastest sõpradest on Kopenhageni saat onnale ütelnud, et Kristiania sadamas teda sel puhul, kui tal põgenemine torda lähed, walmis mootorpaat ootab."

Mõlemad politseiniidud tõusid üles ja waatasid üksteisele hirmunult otsa.

„Kuidas see wõimalik oleks," pomises president. „Siis põgenes ta ainult pimedas. Larmis kohe sõ gile sadamatele teatust anda. . ."

„See on juba hilja," ütles prantslane. „Tema paat oli türe, mis 15 sõlme tunnis tegi. Delma wiibib juba enam kui 3 tundi Kopenhagenis."

„Mis Te ütlete?"

Noor attashee tõusis üles.

„Aga seal wõetakse ta sinni," ütles ta pühakult. „Kui ruttame."

„Poole tunni pärast sõidab wäljamaarong teele," ütles ta. „Saate kats kõige paremat detektiivi Kopenhagenisse kaasa. Mees, kes oma wana seltsimehe ära anunud, on lubanud homme hommikul tema asutoha teada anda, kui ta selle eest 10 000 krooni saab. Tsjuts selle eest peate, herra president, lubama, et ta

Brantsuse kohtute kätte toimetate. Meil on temaga kõige enam arweid õlendada. Ei ole põhjust Daani politseid asjasse segada. See sünnitaks segadust. . . Niipalju kui mina tean, pidi ju Delma täna nii kui nii Pariisi wiidama."

„Tõsi, herra attashee. Randke selle eest hoold, herra kommissar, et Kynning ja Hansen täna kell 5,45 Kopenhagenisse reisirivad. Meil olgu rewolwrid ja käeraud kaapas."

„Peale selle soowib saadit," jattas attashee rahulikult, „et üks filmifest saatkonnastigetest kaasa sõidab, kes seal wangi üleandmise juures oleks. Ja see sõitja olen mina."

„Mudugi, herra de Mericourt!"

„Sel puhul wõiwad ju mõlemad detektiivid minu seltsis wassali sõita. Minu auto ootab wäljas."

„Oleme Teile wäga tänul kuld, herra attashee. Nad jõuawad kohe sira Dn Teil sõariist kaapas."

„Paratu ei."

„See on wäga tarmuline. Delma on wäga kardetan isit. Kas tohin Teile ühe politseirewolwri anda?"

„Täna Teid wäga, . . . Homme ennelõunat peate minust uulma. Kas tohin loota, et korra po itsei ehtotsja asja ja ajas hoitab?"

„Mudugi. . . seal on meie ametnikud. See on Kynning, see Hansen, . . . Monneur de Mericourt, Brantsuse saatkonna attashee. Hansen räägib wist Brantsuse teelt. Kas jatte oma tänu ätte, mu herrad?"

„Jah herra politseipresident"

„Siis tohin loota, et mulle homme ennelõunat rõõmsa sõnumi toote."

„Selle peale olen andel, herra politseipresident," ütles noormees wõit's oma madala wilt tübara, tumepunased kindad ja sepi, kummardas iigamast ja läks ruttu wälja, kats detektiwi kannul.

6

Hamburi piiskop.

Berliini tiirrong sõitis märtsedes Põlmi suure wassali ette. Waguniutesed kisti lasti ja konduktor kuulutas, akendest mõõda rutates, et rong 50 minutit peatab.

John Marter ärtas mõtetest, istudes kiiltsult taha tserituse/ustnitu, ühe palju operettlaulja ja kolme Magdeburi kaupmehe wahel. Noor teemik aga ei pannud oma umbrust tähele. Ei leidunud midagi maailmas, mis tema peale wõis mõju awalbada, nüüd, mil ta tõotatud maale wahtis. Tema peaaegu ei olnud loormatud sõbluse, südametunnistuse, uhu ja teiste wälkiste mõistetega. Temal oli ainult üks selge

joon filmas — see, mis sihtle wiis. Peale selle ta midagi muud ei tunnud. Mis oli tal asja seltskonnaga ja kodanikkudega! Nad olid talle ainult paha teinud. Olid titaani finni pannud katusekambrisje, olid tema ümber ehitanud rumaluse ja pahanduse wangitoja müürid ja olid talle annud hallitanud wangitoitu. Nad olid ta südamesse küüwanud tormi ja nüüd pidid nad lõikama orkaani, mille sarnast maailm veel polnud näinud. . .

„Röln!“

„Zuhmilt töustis ta pingilt üles ja waatas ringi.

„Noh — siin oligi siis see loht, kus ta pidi lohtama oma sõpra — mõrtsukat!“

Kui nüüd Delma oli kadunud . . . Ta kurb tulewik olenes sellest. Müüd oli ta ju rubikonist üle astunud. Seaduse ja kõlbluse mandriit kurjategijate saarele.

Raasreisijad silmitsejid inimestades tema kõhna londiogu, kes nende wahel seisib ja ise pomises, Operetidaami kihistas naeru. See oli märguanne ülbisels naeruks.

Marler silmitses neid üllatatult. Ta silmad libisejid neist üle, ja lõikide huultelt kadus naer. Misjuguine iseäralik inimene see oli! See ei olnud inimeste film, mis neid riivas. See oli ussifilm, omakorda tapjapill.

Nad läksid tema juurest instinktiivselt laugele ja andsid talle teed, kui ta asju loku otsis.

Uga Marler ei märganud midagi. Ta oli sellega harjunud, et inimesed teda kartsid. Kangegelt tegi ta enesele teed, ja pikkamisi ja wiiwitas ta läks ta suure sõõgisaali.

Ta waatas ringi. Kerge oli üle saali waadata. Minult pooltohnat inimeste istus seal. Uga Delmat seal ei olnud.

Reelmise laua ääres istus ainult üks wana katoliku preester ühe noore, filmatorkawalt ilusa, mustas kleidis daami seltsis, Preester oli kena laiaäärilise kübara peast ära wõtnud. Ta oli ilus, wana, peente näojoontega. Hallid lokid olid tal tahapoole lülatud, nii et ta waga wana wälja nägi. Ta rääkis kõrge, aga lähisewa häälega troostirikaid sõnu noorele daamile, keda näis olemat tabanud mingisugune suur mure. Tema ees seisib klaas õlut ja wõileib, millel tore singimilakas peal.

Marler pühtis higi otsaesiselt. Kas siis tõesti see aumäärt herra preestri kuuks oli—

„Kas otiste kedagi, mu poeg?“ küsis wanake lahkesti ja Saksa keeles, ise pikkamisi leiba hammustades.

„Jah,“ wastas Marler aupakklikult, „aga. . .“
Ta neelatas muu oja ütlusest alla, Sest preestri warrukast wahits wälja käsi, mida ta

tundis. Midagi küüntest eestas see käsi, mis wõileiba hoidis.

Preester lastus ettepoole.

„Tulge teise klassi, wagon nr. 549, plats nr. 171, ütles ta sohkstades. „Ukse ligidal. Tehle, nagu ei tunneks Teie mind. Minge ebasi. . . Mind otsitakse. . .“

Marler kuulis tahtmatult sõna ja läks läbi saali. Siis läks ta pikkamisi wälja. Ukse juures seisib üks wäike mees, kel must habe, ja ja see piilus ettewaatlikult suure ruumi. Ta wäikesed silmad loitsid ja rahutult liikus ta ebasi ja tagasi.

Siis pööras ta äkki ja ruttas telegraafikontorisje. Marler kuulis, et ta taskutes teras lööbis.

Uga preestril näis aega küll olemat. Ta jäi oma ilusa kaasjase seltsi istuma, kuni kellahelkn rongi teeleminekut kuulutas. Siis läksid nad pikkamisi wälja, astusid teise klassi ja läksid jaoskonda, kus seni ainult kaks inimest istusid: mustahabemega mees ja Marler.

Noor daam oli müüta habemega mehe wastu istet wõtnud ja preester istus akna juures.

Tal olid käed loos ja ta näis palweid pomisewat.

„Ruhu Teie sõidate, mu herra?“ küsis ta Saksa keeles herralt, kes üllatatult kohkus.

„Noyoni,“ wastas habemik samas keeles, ja tahtluse wari lendas ta näost üle.

„Kuulen Teie dialektist, et prantslane olete,“ jatkas preester. „Kahjuks räägin ma Teie ilusat keelt nii pahasti, et selles ei julge juttu ajadagi.“

„Ja kus lähete Teie, aumäärt isa, maha?“ küsis prantslane pisut liitadatud aukartusega.

„Meie läheme Aachen,“ wastas preester. „Minu terwis oli wiimisel ajal wilets ja ma usun, et sealsed wannid mulle head on. Minu delütar seal, preit Kirchofer. . . wabandage, mu herra, kas tohin Teie nime teada?“

Prantslane hakkas äkki kõhima.

„Ah, wabandage,“ ütles ta kogeledes, „mu nimi on Dubois ja ma olen weinireisija.“

Kummaline naeratus lehwis preestri kahwatanud rauganaost üle.

„Olen Maria-kiriku piiskop Hamburist, mu nimi on Kasper Römer.“

Wööras fergitas ennast pisut ja kummasdas. Samal pilgul kuulis Marler lämbunud karjatust. Noor neiu oli uskumata osawusega ühe siamaani warjatud koti üle mustahabemega mehe pea wisanud ja selle nõbri mehe kõrt ümber linnit tõmmanud, nii et mees enam kisenbada ei saanud,

(Särgneb).

Ameeriklase kihlvedu.

Sassa kirjaniku W. Harb'i jutustus.

Moodlas klubis, hõlmasi toas, nagu neid ainult kõige peenem seltskond enesele ehitada võib, lõi tuldne kell toreda lamina peal heleda häälega neli lööki.

See kõlas nii märkselt ja rõõmsalt nagu oleks õhtupoolik, oli aga õõ ja magamiseaeg — vähemalt kodaniku seisusest normaalsuhtumisele, kes oma aja siseses eades korralikult armastab, kes päewa tööks, õhuga magamisets ja rahuts tarvitab.

Wälte kell oli kunstiteos ja kujutas Atlasit, kes oma tugewatel õlgadel maakeri raskust kannab. Kuju juhtis surnud, liigutamata filmad peaaegu vihasel pilguga herrade gruppi peale, kes tühja toa nurgas veel koos istusid.

Näha oli, et neid ei hõimatanud, et hele juon taewa serwal lähenewast hommitust teatust andis. Oli, nagu tahaks neile karmid filmad ja waljud huuled hüüda: kas ei näe, tele pillajad ja laisad, et elu tele ümber töö, raskus ja waew on, kuidas miljonid tõusma peawad mõtlusele olemasolu eest. — Ja tele warastate Jumala päewa ja õõ sinna juure!

Atlas mõis nii rääkida, sest ta kandis terwe maailma häda oma turjal.

Need olidwad kaks elegant elumeest ja üks wanem herra, kelle wanadust raske oli nii ära määrata, kes veel elawas jutuwajamisest koos istusid, suitsetasiwad ja musta kohwi jõiwad.

Muinasajast wanamehe vihasel pilguga filmad ei seganud neid mitte.

Toreda kella neljakordse löögi juures wiskas wanem herra mr. Reginald King, kuime-stand ameeriklane, habemeta dollarinõoga, kühkese pilgu kella peale ja ütles heas satselees: „Kell on neli! Teg on magamisets, mu herrad!“ Ta puhus paberossi suitse enesest ja lükkas tühja kohwikassi tagasi. „Imelikud on teie lombed manas Euroopas! Meie juures üle oleanti magawad selle ajaga kõi. Meie kuuleme kufelaulu, kui tõuseme, tele aga, mu herrad, kes elate suure wee tsel kaldal, kui magama lähete.“

Mõlemad nooredmehed naerisid.

Norbert von Halling pani uue paberossi põlema. „Kõik Teie pärast, mr. King. Kas ei saanud Teie selle õhtu ja õõ lõbusasti mööda? Kas ei olnud etendus teatris suurepäranne, õhustöö matsew, ja see tükkene suurlinna elu, mille sisse Teid tõmbasime, mitte hõimataw ja nägemisewäärat?“

Kurt Ruyter ja mina õhwerdasime endid Teile. Billardi partii, mille lõputu Teie melle oma õfawust näitastite, oli Teie enese soom. Kui Teil nüüd hakkab igawaks minema —“

„Ei,“ wastas King, „seda ei tule mul meele. Olen ainult wäsi.“

Kurt v. Ruyter, kes senni walides istunud oli, pani oma läe Norbert v. Hallingi kaewarrale. „Mr. King on Teile südamepõhjust tänulik, armas Halling, et olete omale waewaks mõtnud kahetja päewa tema elu film maal nii ilusaks kui mõimalik teha püüda. Kindlasti on ta Teile tänulik selle eest, et olete tutwustand teda paljubele perekondadele ja terwe rea noorte ilusatele daamidele, kes —“

King kummardas. „See oli Teist tõesti armastusewääriline.“

„Ja õhwrimeelne ka“, hüüdis Ruyter naerdes. „Ma imestan just praegu Teid, Halling. Waatamata hädaõhu peale, et mr. King'i ka-laweri nii palju iludust ja armsust nähes mõiks põlema lüüa, olete ka selle noore daami, kes Teile enesele kõigi tõsimate soowide sikkis oli, sest ma ei ole ju mitte plme, tema kõnede ja meeltriisuma meeldiwuse wastu seadnud. Olge ettewaatlik mr. King'iga, herra v. Halling. Meie armas mr. King näib juba nimetatud daamist waimustatud olewat, nii et —“

Halling oli rõõmsalt pealt kuulunud. Nüüd aga hakkas ta waljusti naerma. „Teie olete suurepäraline, Ruyter!“ Ta mõstis pilakaswuga ameeriklase nurgelist kaju, kelle näojooned imelikult inetud olidwad, mureta pilguga. See konkurent ei pannud teda kartma.

„Kas ei ole ma õigesti sitti lastnud, Halling?“

„Teie mõtlete preisi Silsburg Kandelharti?“

„Kui Teie ise seda ütlete, mu armas, siis, maailm räägib sellest juba ammu. Oletame nüüd, et soowite seda neidu kõi. Ja et just ka see neiu meeldib niisama hästi mr. King'ile. Kas ei ole tõsi, mr. King?“

„Ta on tõesti wäga ilus neiu,“ wastas King. „Ma ei ole omas elus ilusamat näinud.“

„Kuulge ometi, Halling!“

„Kui tal ka juba ja mõistus on —“

„Tal on kõi, mis aga meest nõiduda mõib, mr. King. Üllen Teile, et tal austajaid rohkem, kui kellelgi teisel, ja et ta ka rohkem walib, kui keegi teine.“

„On ta juba Teie pruut, herra v. Halling?“ küsis King ja waatas ise terawalt räägitawale otsa.

Norberti nägu muutus punaseks selle otsekohele küsimuse all. „Ütlen Teile midagi, mr. King,“ wastas ta, „meie seltskonnas on intimest, kes kuulewad, kuidas rohi kaswab, ja kellel imestamiswäärt anne on lõik teada. Ka herra v. Ruyter on üks neist.“

„Ta ei ole siis mitte Teie pruut?“ päris mr. King rahulikult ebasi.

Halling toetas ennast tugitooli polstris'le ja naeris weel südamlikemalt.

„Mr. King,“ ütles Ruyter ja klopis ameeriklasele õlale, „näeb peaaegu, nagu tahaksite Hallingi plaani nurja ajada.“

„Miks ka mitte?“ hüüdis Norbert wallatult. „Tehtе seda, mr. King. Teie ei ole mitte halb tofllane, tõesti mitte Teie aastate peale waatamata. Kui wana Teie dieti olete?“

„See ei tee midagi. Niisugune dollari maa krõjus neli miljonilise warandusega —“

„Viie miljonilise,“ parandas King.

„Hüwa, viie miljonilisega—Teie wäljawäated on hiilgawad, mr. King! Ütlen Teile, et meie noored prelid rehtenada oskawad.“

„Olen lõik ise teeninud, hakates esimesest centist.“ lijas King juurde.

„Olete austuse ära teeninud, mr. King! Olete nohtawasti hea ärimees! Pealgi — on see täiesti ükskõik, kas olete waranduse ise teeninud, wõi pärandanud. Warandus on warandus — peaaegu jääb, et ta olemas on.“

Kena noormees istus mõnufalt tugitoolis. Tore o'i teadmine, et wõis oma's nimetada kapitalki pangas, mis lõik elumured teelt kõrwaldas ja lõige hullumad soowid i täitis.

„Subage,“ ütles King natutele aja pärast, „see ei ole mitte ükskõik.“

„Mis ei ole ükskõik?“ küsis Norbert v. Halling mistustest ärgates. Ta oli wiimaste sõnade mõiste taotanud.

„Ütlen,“ wastas King rahulikult, „et mitte ükskõik ei ole, kas keegi oma waranduse raske waewaga ise teeninud on, ehk on see talle riiklalt isalt julle kullunud. See on suur wähe.“

„Niisugune siis?“

„Kes on tõesti tööd teinud, wõib ka tõesti riikust maitsta. Sest ükski töös seisab õigus riikuse peale.“

„Teie olete õiguse pärast õige häbemata, mr. King,“ hüüdis naerdes Halling.

„Teie mõtate siis meist,“ segas ennast Ruyter kõneste, „õiguse oma raha tarwitamast? Sellega puutute Teie Hallingi niisama kui mind, sest meil ei ole, Jumale tänu, iialgi waja

olnud ennast tööga waewata. Meie armsad wanemad on nii lahted olnud ja selle eest hoolitsenud —“

„Well,“ katkendas King kõne. „Ma arwan seda nii. Wean kshla, et Teie ühtegi penni ise teeninud ei ole.“

„Arusaadam—ma ei ole iialgi tööd teinud, mille eest enesele maksta lasksin. Olen kindel, et ka Halling mitte.“

„Muidugi mitte!“ hüüdis Halling ja see kõlas uhtelt. „Meie waated lähewad suuresti lahtu, mr. King. Teie demokraatlise arusaamise järele oleme meie laisad ja kaluta inimesed, ja ainult see on mees, kes Teile meeldib, kes waema näeb ja raskust tunneb ja sajatuhandeli koku kraabib. — Herra v. Ruyter, meie ei jõua iialgi mr. Kingile ära seletada, kui õrgetel meie üle nende töötegitate seisame.“

„Mul on wäga kahju, kui Teid haawanud olen,“ seletas King wiisakalt. „Ütlen alati, mis mõtlen. Meil, Ameerikas, on teine arusaamine nendest asjadest.“

Halling ulatas ameeriklasele käe. „Hea, jätame selle jutu.“

„Jumalale tänu, et endid waewata ei pruugi!“ ütles Ruyter. „Mu armas herra, ka Teie peaksite nüüd rahu saama ja oma elust rõõmu tundma.“

„Kui ma tagasi pööran Ameerika,“ wastas King selle peale, „saan ma tööd tegema nagu alati, sest et tööd teen ainult enese lõbutš.“

„Teie olete horuldane inimene, mr. King. Nagu meie seda ka ei suudaks, kui ainult tahajume!“

„Ei,“ wastas King lühidalt, „Teie ei saaks seda mitte Mitte näoalatti ei juudaks Teie oma täte tööst elada.“

„Mispärast ei wõi's meie seda mitte, mr. King? Meil on faks tugewat fäit ja selle juures oleme noored, ja mitte wäga rumalad, nii et —“

„Teie sureksite nälga“, ütles King ükskõikse häälega.“

Wäike kell, mis Alasti kaelal puhkas, lõi uuesti.

Sele hommitu walgus langes afnast tupp

Halling oli waljusti mr. Kingi wiimase sõna juures naerma hakanud. „See oleks ju naerum ärt,“ ütles ta, „kui mina oma hariduse ja, kui sellest weel wähe, oma täte jõuga ei juudaks nii palju kofkutraapida, et elundudmiisi täita, see on nii palju teenida, et saaks süüa ja magada. See oleks ju kuulmata!“

„Kolmandal päewal oleksite nälga furnud.“

„Mr. King, mul on auhartust Teie waimuannete ja elutarkuse ees, aga siiski petab Teid teie usk. On sajaduhanded, mi ionid, kes pea-

wad ja teadmatuses elawad, endid toidawad juhuslikest tööst. — mõelge hulguiste peale ja langenud inimeste peale linnades. Ja kõik nad elawad! Ja meie ei suudaks seda mitte?"

"Ei," ütles King. "Just Teie ei saaks seda mitte. Ma tahan kihla wedada, et —"

"Nuyter, selle kihleweo wõtan ma vastu. Meie ei läse endid häbistada. — Mr. King — wõtan enese peale, et terve nädala vennita taskus wälja inimeste möllu lähen ja terve kahelja päewa ise enesele raha ülespidamiseks teenin. Tahan näidata, kui wale Teie arwamine. Võletan kõik fillad oma selja taga, ja ei wõta kufagilt abi vastu. Uhe sõnaga annan Teile oma sõna, et selle katse läbi wiin. Kui see ei peaks minema, siis ilmun Teie juure kui kaotaja. Teie olete tunnistaja, herra v. Nuyter."

"Ja mina," ütles Mr. King, kuna ta nooremehe wälja srutatud käe vastu wõttis, "mina saan alati rikkalikku eine walmis hoidma — igaks juhtumiseks".

"Ta saab Teil külmaks minema. Wean kihla tuhanda naela peale."

"Tuhanda naela peale, well. Teie ei lähe siit mitte kodu, ei wõta raha kaasa, ei —"

Halling oli nõus. Ta pigistas kella nupu peale, mille järele warsti üks teener ilmus.

"Peate weerand tundi mind aitama, Jean".
Jean kummardas.

"See on piiskene nali, Jean, ja mulle lähed selleks üht õige lihtsat ülikonda ja niisama juugust kübarat waja. Minu wäärtasjad ja raha, mis minuga, jääb klubise hoiule. — Waadake, mu herrad, kui tõsiselt seda mõtlen!"

Jean lahkus ja tõi, mis nõutud. Ei olnud ühtegi käsku, mis klubis õöl ega päewal ei tädetud.

Nuttu muutus elegantne Norbert v. Halling igapäiseks surelikuks. Naerdes ja naljatades wahetas Norbert oma uhe ülikonna lihtsa vastu. Hallrohelise wilkaabu tõmbas ta uhe kõrwa peale. Jean wõttis kõik wäärtasjad, mis Halling talle ulatas, oma hoiu alla.

"Nagemiseni kahelja päewa pärast!" hüüdis Halling wallatult.

"Palju rõõmu!" ütles Kurt v. Nuyter, talle see kihlwebu nalja tegi.

King sundis oma kiristunud näo naerule. "Kuidas saate aga Teie —"

"Oga minuti üle saate aruande, mr. King. Usun, et mu teatused küllalt naljakad olema saawad."

"Seda mõtlen ka mina," ütles King lihtdalt ja imelikult rõhuga.

Weel üks käepigistus ja Norbert a. Halling sammus kuldselle kewadehommikule vastu, vastu juurlinna elule, mis aeglaselt ärkama hakkas.

King ja Nuyter läkswad aeglaselt teisele poole.

"Ma tunnen Halling'it hästi," ütles Nuyter lahkimise juures. "Ta on kangekaelne ja wiib oma tahtmise läbi. Teie saate kaotama, mr. King!"

"Well," ütles ameeriklane, "kui kaotan, on hea, kui mitte, on ka hea. Midagi ei ole tõendam kui ilus kihlwedu."

Kurt v. Nuyter aegutas. Ta igatses woodi järele.

Selsamal päewal istusid pangadirektor Kandelhart'i salongis kaks noort neidu, mõlemad imeilusad, nii et hinnamõistja, kelle kohuseks oleks olnud auhinda määrata, ei oleks teadnud, kellele seda anda. Silzburg Kandelhart oli punakas blond, ja tema filmades oli haruldane wärwide mäng, mis muutuw; tema sõbranna Susanne, konsul Fredebaum'i tütar, oli mustawere. Nad olid juba ammu sõbrannad, ja waneimate majad seisid naabruses.

Susanne Fredebaum'i filmad olid pisaril ja Silzburg katsus neid kuivatada.

"Pisarad teewad inetuks," ütles ta ja tõmbas sõbranna enese kõrwale sohvale. "Mis sa mulle rääkisid, on ju ainult kartused, ja wõib olla, ei olegi ast nii hull. Siialgi ei tohi kurwastada, kui õnnetust weel olemas ei ole. Pealegi — peab elu alati kõige kergemast küljest wõtma." Ta jootis papagot puuri juure, pistis linnule tükise juhturt noka wähele. Sind karjus ja leuwitas tiibu, mis wististi ta tänu wäljendama pidi.

Susanne pühtis pisaraid. "Ma aiman midagi hirmust, Hilde. Papa on teistki kui muudu. Tal on suured kaotused olnud — käiwad juba jutud ringi, et meie asjad halwad. Jumal, kui me kõik peaksite kaotama —"

"Ma ei usu seda mitte, Susanne. Need jutud on suurendatud. Kui isalt eile järele pärisin, ei teadnud ta midagi. Kui aga siiski — siis pead ja taril olema ja ennast enne kui õnnetus tuleb kindlustama. Seda nõuab juba enesekaitsemise tunne."

"Kuidas mõtled ja seda?"

"Oh, ära tee, nagu sa mind ei mõistaks. Noor Nuyter armastab sind! Ah, müüd lähed ja punaseks! — Lapsulene, natufese kawalusega oleks teie ast ammu juba korras! Nuyter on mees, teda paljud ihaldawad. Nii siis, ära edesta ja meelita ta enese läte wähele! Ilus oled ja selleks küllalt — mu Jumal, ei ole ju tõesti mitte raske meest wõita, kui selleks ainult tahtmist!"

„Jus neiu sirutas läed wälja ja näitas naerdes pärlirida lumewalgetest hammastest.

„Sa oled fergemeelne, Hilbe.“

„Nimeta mind parem praktiliseks ja mitte sentimentaalseteks, armsam. Seiles suhtes peatsid minult õppima, sest ja o'ed rästemeelne ja jul on eelarwamised. See ei sobi meie ataga — sellega ei wõi elada. Nii siis pühi wisarad ja tee rõõmus nägu! Sa ei teagi, kui ilusad on naermise mures lohu'esed su põskedel!“
Nuttu üksteise järele löi kell taksteist ümme nõrda ja just sel filmapilgul sõitis üks auto ette.

Pangadirektor Kandelhart tuli kõrwaltoast a teretas neidusid. Ta tõmbas Susanne tae õrnalt huultele ja silitas oma tütre tallis:wiwdegaga ehiwad äewart.

„Meile tu i kälaline, lapsed. Mr. King palub luba külas äigu s.“

„Ah see pitt ame.rillane? Herra von Halsing tutvustas teda meile.“

„Wäga ristas mees New Yorkist! Warandus on tal neli kuni wiis miljoni — mitte mark, lapsed, waid dollarit — dollarit!“

Minut hiljem seisis King salongis ja kummardas. Istuti maha ja jutt algas harilikluse küsimustega.

„Olete juba kawa Sakfamaal, mr. King?“

„Minult kahelja päewa.“

„Ja kuidas meeldib ta teile?“

„Ta meeldib mulle wäga, inimesed on siin wäga armastusewäärilised.“

„Kui kauaks mõtlete siia jääda?“

„Wõib weel kaks nädalat mööduda, enne kui reisi lõpetan, aga weel ühel teisel põhjusel sõitsin ma siia.“

„Misjagufel põhjusel, mr. King?“ küsis Hilburg, kes ame.rillast pool huwitatult, pool pillawalt waadeldud oli.

King pööras oma terawa näojoontega näo neiu poole. „Ma tulin, et Teid tundma õppida, miss Kandelhart.“

„Mind?“ küsis neiu imestatult.

„Siis hakkasid kõik waljusti naerma.“

„Teie teete imelikult nalja, herra King,“ ütles Hilbe Kandelhart uhkelt tõstetud peaga.

„Tõesti, mr. King,“ ütles pangadirektor juurde, „Teie räägite mõistatust. Kas ei seletaks Teie mitte lähemalt?“

King naeratas. „Ma ei räägi mitte mõistatust, herra pangadirektor, ei tee ka mitte paha nalja, mu armas noor ilus lady. Kui teile seda ära seletan, siis näete, kui lihtne see kõik on.“

Hilburg raputas pead. „Teie tahate mind uskuma panna, et minu pärast tegite pifa reisi, mr. King? Teie ei tunnud mind ju sugugi

mitte, sest alles hilja aja eest ei teadnud meie üksteisest midagi!“

„Ma ei ütle ju ka mitte, et just Teie pärast sõitsin, tulin ka äri asjus. Muidu on õige — tahtsin Teid üles otsida ja tundma õppida.“

„Tahhite mind tundma õppida?“ küsis neiu naerdes. Ta silmad waatastwad sõbranna peale, nagu tahaks ta ütelda: see on aga hull!

King ajas enda sirgeks. „Kardan, et oma mõtteid mitte õigesti ei wõlendanud,“ ütles ta, ilma et üks muskel ta näol o'eks tõmmelnud. „Ma tunnen Teid õiguse pärast juba kawa — üle poole aastat juba.“

„See ei o'e võimalik, mr. King.“

„Siiski ilus pretti. Tunnen Teid päewapildi järele, mis wäga tõetruu. Elusalt olete muidugi palju i'usam kui pildi peal. Ja ma olen õnnelik, et Teid tundma õpin niisugusena, kui olete, miss Kandelhart.“

„Selle päewapildi,“ jatkas King juttu. „kõi noor Ameerika daam kes wiimased aastad Nizzas ja Genfis peenjonis oli, Ameerika kaasa. See neiu on Annie Thomson, ja miss Kandelhart tunneb teda hästi —“

„Ah,“ tegi preili Kandelhart, nagu tuleks talle midagi meelde. „Annie Thomson oli minuga tõesti Genfis, ja meie olime sõbrannad. Ta mõttis mu pildi Ameerika kaasa, ja seal siis nägite seda?“

„K s,“ wastas King.

„Nii siis andis Annie enne Teie ärasõitu Teile minu aadressi ja terwitust minule, kas on õige?“

„Just nii, ilus preili. Tunnen preili Thomsoni ülihästi, peate teadma. Ta ütles mulle, et ta sõbranna huwitaw daam on, et pean tema juurde minema ja teda tundma õppima.“

„Nüüd on meile kõik selge,“ ütles pangadirektor lõbusalt.

„Oh, nüüd peate mu sõbrannast rääkima, mr. King, kuidas ta elab ja mis ta teeb!“

„Heameelega. Ja kui ma kord koju sõidan, siis jutustan ka mina, mis siin kuulnud ja näinud olen. Olen rõõmus, et mind siin majas nii lahkesti vastu wõetud.“

„Olete meie majas alati oodatud külaline, mr. King. Usun, et teete meile rõõmu ja tuletate mõnel järgmisel õhtul meile.“

King kummardas. „Teie kutse teeb mulle rõõmu, mr. Kandelhart. Ka mina oleks õnnelik, kui noored daamid nõus olekswad minu seltsis näitemängule ehk ooperi minema. Mul on oma looshe —“

Kõik olivad natukene imestatud selle üle, kuidas Mr. King oma tutvuse sidemeid mõistis kowendada, kuid olivad siiski nõus. Mr. King tegi ju ettepaneku lahkest awameelselt.

„Nii siis,“ ütles Ring ja tõusis ütles. „Oh-tul wiin daamid omas autos teatri“

„Kas saab ta herra von Halling meiega kaasa tulema?“

„Ring'i huulte ümber mängis imelik naeratus. „Herra von Hallingit ei saa Teie wististi nende kahetsa päewa jooksul näha — see tähendab, võib olla, et ta siiski ennem ilmub.“

„On siis herra von Halling ära sõitnud?“ küsis Hilburg.

„Oiguse pärast mitte ära sõitnud, waid ära kadunud. Meie wedastime kihla —“

„Kihla?“

„Wedastime kihla tuhande naela peale, et mr. Halling ennaft näbala jooksul oma kätetööst ei suuda toita. Mr. Halling tahtis seda aga tõendada, tõmbas omale halwa ülikonna selga ja läks —“

„Et kahetsa päewa tödlift mängida?“ hüüdis pangadirektor imestanult. „Misjugune mõte!“

Hilburgi otsaestne läks kortsu. „Leian, et see tegu inetu on ja peenele herrale mitte kohane,“ ütles ta. „Mõttele ometi, Susanne, ühe rumala kihlweo pärast läheb ta harimata rahwa hulka, wuih!“

„See on tõsine kihlweo!“ toonitas Ring.

„Üks kõik, mina leian selle olewat inetu!“

„Jäta, Hilbe!“ Pangadirektor pani rahustades kae tütre käewarrale.

„Ring jättis jumalaga, astus oma autosse, mis teda ootas, ja sõitis minema.“

Tema äraõidu järele istutiwad neiu ja pangadirektor weel kaua elawas jutuajamises koos. Hilbe Randelhart ei suutnud ennaft Hallingi tembu üle rahustada.

„Ta peab nüüd kaua paluma enne kui ta wastu heaks saan. Tahan teda hästi wiinata.“

„Hilbe, mõtlein juba, et Teie mõlemil tõsti taga!“ ütles isa.

Hilbe ei wastanud

„Selle tüdrukuga on päris häda! Ta peab kõik naljaks. Halling on ju heade komettega, kena mees — mis tahad sa wael?“

„Mul on aega,“ wastas tütar kangekaelselt.

„Siis pööras jutt jälle Ringi peale tagasi ja juba tema nime juures naeratasid kõik. Tahtmata tõusis neidne wainufilma ette ameeriklane piff, kuiwetanud suju, ja nad arwajad weegi ta weniwa häält kuulwat.“

„Naljatas inimene!“

„Aga aus — kui wana mõiks ta olla?“

„Arwati ta wanadust umbes neljakümne wiite kuni wiiekümne aasta peale.“

„Kindlasti on ta sind pilbi järele armastama hakanud, Hilbe!“ naljatas Susanne, kes nüüd rahulisemaks jäänud.

Hilburg punastas. „Mis sa kõik ei räägi! Mr. Ring'ite ei tule pähegi seda, mis sina mõtled! Ta andis termitufed minule ära ja asi otsas. Ainult tema wigane kõnewõiks wiib teid arwamisele, nagu —“

„Na, na,“ ütles pangadirektor. „Sa kui tal siiski tõsine nõu oleks, siis mõtleks sa nii kui nii kolm forda järele, Hilbe. Wäga wana ei ole ta ja nii mõnigi abielu on õnnelik olnud niisuguse aasta wahega. Tal on wõiks miljoni — mitte marka, waid dollarit, dollarit!“

„Ta wõhtis sulle otsta, nagu oleksid sa madonna Dresdeni pildigalleiris, ehk Mona Lisa Louvre's.“

„Mu armast prell, mu ilus lady, olen õnnelik Teid tundma õppimast! Olete jada forda ilusam, kui päemapildid!“ kui see mäfte armuawaldus ei ole, Hilbe!

Hilburg hoidis pilkajal suu kinni.

Kuid siiski oli mr. Ringi austamine edema neiu peale mõju awaldanud. Soolega peltis ta mõtled, mis ta walge otjaestise taga liikustwad, teiste eest.

„Ta mõtles Norbert'i peale. See oli ilus, meeldiw ja peen. Võib olla ta mõtaks ju koostmisse siiski wastu, kui ta ühel põewal talt otustawalt seda küsiks. Selle eest oli aga ameerikalasel juur, suur rikkus.“

„Ja kui ta nüüd tuleks ja selle rikkuse ta jalge ette puistaks — mis siis? Tema inetus ja wanadus ei oleks põhju eks aruütlemisses. Lõppude lõpuks ei olnud ta kuigi inetu. Kes ta nägu kauem uuris, leidis et ta näo joontes energia ühes heaüdamluslega ühendatud ol. See, feda see mees lord armastama saab, see võib teia ümber sõrme mäsõida. Oma terawa mõistatusega mõistaks neju ka teda muuta kehaltijelt uksjama kui htingeltfelt“

„Tal hakkas ralam. Kas warsti tul b tunc, mis ta elus mündatuse tooks?“

„Jumalaga, Hilbe!“ hüüdis Susanne afna juurest.

„Anna andeks!“ Hilbe suudles teda.

„Kui nii palju mõelda on kui sul, Hilbe!“ —

„Nüüd oled jälle rõõmus, Susanne. Wrawol kes mõiks ta tuhise asja pärast kurwastada!“

„Susanne ilus nägu muutus jälle kurwaks. Ta naeratas walurikkalt ja läks.“

(Järgneb.)

Aasta algul.

P. Grünfeldt.

Üks aasta jälle läinud. Nagu helmed reas
päev päeva järele meist mööda vilkus;
seal oli rida häid, mil rõmuroosid peas,
neist särasilmil õnn me rinda pilkus,
seal oli rusuvaid ja kurbi nende seas,
mil haavu saanud süda verd meil tilkus.

Nüüd läinud ta — kui unenägu lühike,
uus, noor ja nägus, tuleb nähtavale;
ta aja hallist udust kerkib ülesse
kui noormees sale, kellel särab pale.
Me loodame, et juhib ta meid õnnele,
kuid võib ka olla, et me lootus vale . . .

Kuid toogu õnne ta või õnnetust,
me temale heas usus vastu läeme;
ei mure lukku pane meile taevaust,
ei takista meid rõõm, kui teda näeme.
Kuis enne, elame ka tulevikus just,
kui ise oma elus ausaks jäeme . . .

Mis meil on õigus nõuda, seda nõuame,
mis meie kohus teha, seda teeme,
nii meie tulevikuranda sõuame
ja takistusi võites läeme üle neeme.
On usku, lootust meil, siis sinna jõuame
ja lõikame, mis kannud kaunis seeme.

Seepärast tere tulemast, sa aasta uus!
Sa armastuses anna meile hoogu.
Uus võsuke sa oled meie elupuus,
ehk küll ka sinagi kord langed loogu . . .
Kuid tulgu surm või elu, soov meil seisab suus:
uus aasta meile õnne, rahu toogu!

Kirg kõrbes.

Brantsuse kirjanik Honoré de Balzac.

"S'rmus pilt," hüüdis daam, kui meie Monsieur Martin'i menasheriist lahkusime.

Olime näinud julget loomatalsutajat "töö juures", et kõneleba plakaatstiilis.

"Kuidas ta küll sellega hakkama on saanud," jatkas daam, "loomi nii kaugele viia, et ta neid mõis usaldada . . . ?"

"See pole ju mingi mõistatus," vastasin talle, "asi on täitsa loomulik . . ."

"Oh! hüüdis daam, ja ta huulte ümber mängles uskumatu naeratus.

"Kas usute siis, et loomad ei tunne kirge?" pärisin daamilt. "Kõik pahed, mille eest tänu mõlgneme oma tšimilisaifoonile — mõime ka neile külge istutada."

Imestades vaatas daam mulle otse.

"Kui mina herra Martini esimest korda nägin, siis käis — idit rääkida — mu käsi samati kui Teil praegu. Imestasin ülemäära. Istusin too'ord kellegi wana soldati kõrwal. Tal puudus parem jalg. Olime koos astunud loomataiussele. Mehel oli suurepärvane pea. Pidin ikka ja alati tema peale vaatama. Ta näojoontest kõneles hulljulguis, ta nägu oli nagu temberdatud sõja pitsatiga, Napoleoni sõdade märgiga. Seejuures heljus ta nõol awameelus, lõbusus, mis mind filmapiikselt wangistatas. Ta oli kindlasti üks neist sõduritest, keda miski ei üllata, keda sunnib naeratama isegi sõbra wiimne grimass, kes oma sõbra rõõmib ja keda labufal tujul, kelle otsufed on kiired, ja kes kuradiga sinasõprust oskab juua. Kui menasheriit omanik puurist wälja astus, märkasin wana soldati suu ümber pilkawat naeratusi, naeratusi mida enesele lubawad üleolewad inimesed, et end eraldada rumalatest. Ma ei osanud küllalt sõnu leida, et ülistada isand Mar ini julgust. Soldat aga naeratas halwaksapanewalt raputas pead ja ütles:

"Tuntud."

"Kuidas tuntud?" pärisin mina. "Kui mõistate mulle seda saladust selgitada, oleksin ma Teile wäga tänulik."

Paar filmapiiku hiljem olime juba tutwuse palminud ja läksime esimesse restoraani, mida nägime, et koos süüa. Desferti puhul pakutud pudel wahuwiina andis wana sõduri mälestustele nende täie selguse tagasi. Ta jutustas mulle oma loo, ja kui seda olin kuulnud, siis

pidin ta järgi andma, et temal õigus oli olnud ütelda: Tuntud.

Wahupeal olime meie daami majani jõudnud. Ta piinas mind sennikaua, lubas mulle lõik kummi rumalusteni, kummi ma lõpuks nõus olin seda kõike üles kirjutama, mida mulle soldat oli jutustanud. Järgmisel päewal kirjeldasin talle seda episoodi eeposest, mille pealkirjaks oleks mõinud olla: Brantslased Egiptuses.

Ekspeditšiooni ajal, mille ette mõttis kindral Devalz Ülem-Egiptuses — langes keegi Provence'ist pärito ew sõdur araablaste kätte, kes ta kaasa wõ sid kõrbe, mis asub teisel pool Niiluse koseksid. Ei eneste ja Brantsuse sõjawägede wahel suuremat wahemaa' luua ja et kõigi juutumiste wastu kindlustatud olla — ruttasid araablaste kiirmarssi edasi ja peatasid alles õõsel. Nad jäid laagrisse paluridest ümbritsetud kaewu juure.

Siia olid nad warem oma tagawarad matnud. Mõtet, et nende wang e k ära mõiks jooksta — ei tulnud neile päwegi, ja seepärast o. id nad ta ka ainult kätkest kinni sidunud. Kui nad paar datlit olid sõõnud ja oma hobused sõõtnud, leitsid nad magama. Kui julge prowencelane nägi, et teda enam ei walwata, kasutas ta ka oma hambaid, et mõõksa kätte saada. Mõõksa tera surus ta põlwele wabele siis lõikas ta oma nõõrid katki ja oli nüüd waba. Kõõrelt kahmas ta piiku karabiini ja pistoda, warustas enele ettemaatlilikult kuwatatud datlitest, odast, püssirohust ja kuulidest kooseiswaga wäikse tagawaraga; ta sidus omale weel mõõksa wõõle, kargas hobuse selga, ja kiire korras sõitis ta minema sihts, kus tema arwates Brantsuse sõjawägi pidi seisma. Kõõstult tahtis ta õõforteri jõuda ja kihutas seepärast hobuse ikka kiiremale ja kiiremale sõidule. Kuud warsti ei suutnud hobune enam edasi. Ta kullus maha ja lõppes ära. Nüüd oli prantslaue ihuüksinda kõrbes.

Lükk aega marssis ta läbi liiwa. Ta oli kofku mõõtnud kogu oma julguse, oli ettemaatlilik kui wang, kes põõgenenud, kuid peagi et jõõdnud ta enam edasi. Dõ läks pimedaks. Gõmmikuma õõde ilu peale waatamata, ei tunnud ta eneses enam jõõdu edastiminemiseks. Dõneks oli ta jõõdnud wäiksele künkale, kus seisid paar palmi. Suba kaua oli ta neid tähele pannud, ja nendega ühenduses oli temas arganud uus lootus. Ta oli aga seewõõra wäõsinud, et kofe

maha istus ühele graniitmürakale, mis loobuse tuju järgi oli wormitud kui mõni lahingumoodi. Ta jäi peatselt magama, ilma et ta vähemalt ettemaatuse-abindu tarwitusele oleks suutnud mõtta. Ta ei mõelnud mitte, kas ta eluga veel pääseb; ta viimane mõte enne magaminekut oli olnud kahjatsustunne. Ta kahjates, et ta araablaste juurest oli lahkunud, araablaste juurest, kelle rändaw eluviis talle äkki näis meeldivat — nüüd, kus ta wiibis kaugele neist ja ühinda keset kõrbet. Väike seisib juba taewapiiril, kui ta hommikul ärkas. Ta kiired langefid tuliselt graniitmürakale ja löid pöörase palawuse. Provençelane oli enese ka ettevaatamatult nii magama wisanud, et palmide haljendawad ja majesteetlikud kroonid teda palawuse eest ei kaitsnud. Ta waatles neid ühfindasi puud, ja wärin käis üle ta keha. Nad tuletasid talle meele falebaid ja lehtedega kaunistatud sambaid, nagu ta neid oli näinud Arles'i katedraali Saratjeeni ilustuste juures.

Ta luges puud ära, waatas ümberringi, ja metfit ahastus täitis ta rinda. Oma ees nägi ta ilma kaldata ookeani. Nii kaugele kui ulatas film, mitte midagi muud kui kõrbe must liiw, mis kiirgas kui mõõgatera, millele langewad päiksekiired. Ta ei teadnud, kas on see mõni jäämeri, wõi järwed, filebad ja waiksed kui peegel. Sellest liikumalt maapinnalt tõusis üles laineafarnaselt tulewing. Taewas oli troostita puhas, nagu seda Hommikumaal tihti näha, troostita seepärast, kuna ta fantaasiale miski enam loota ei jäta. Taewas ja maa seisid leetides. Dubselt mõjus majesteetlik rahu. Lõpmatus, mõdtmatus tormas igalt poolt hingele kallale: taewas polnud näha ainuski pilwe, ainuski tuulehül ei liigutanud õhku, ühtki ebatasujast ei silmanud film maapinnal, mis liikus wäikeste laintena.

Silmapiir piirdus noaterawa walgusjoonega, nagu seda wõib näha ainult merel. Provençelane surus ühe palmi tüwe oma rinda wastu, nagu oleks see olnud mõne sõbra elaw keha; ta istus kitsasse warju, mille paistis jale puu maapinnale, ja hakkas nutma. Lõpmata kurbaade piikudega waatles ta halastamata kurba pilli, mis ta silmabelc awanes. Ta kirjendas wälja ühfindusse. Pinnalaine kumeruses kustus ta kisa, kolas wälja kaugele, ainult üsna nõrgalt, ja ei aratanud kusagil wastutaja; wastutaja kostis soldati südames: provençelane oli kahekümnefahe-aastane, ta laadis oma karabiini.

„Selleks on mul ifkagi weel aega,“ sõnas ta endamist, kuna ta sõjariista, mis teda igal ajal hädast wõis päästa — maha pani.

Jällegi uitfid ta pilgud ringi, ees must liiwakõrbe, üle lõpmata awar, sinine taewas.

Ta mõtles oma armsa Brantsusmaa peale.

Ta haistis Partisi roogasid, ta nägi kõiki linnu, millest ta läbi oli käinud, nägi oma seltsimeeste nägusid: iga vähem kui ühikasti elust esines selgesti ja käegatatsutawana.

Ta lõunamaaline fantaasia löi peagi fabelomas päikse walguses kõrbe liiwast armja Provence'i põllukiwid. Kuid temas ärkas hirm selle kangastuse tõttu, ja ta läks teiselepoole kängast, sinna, kust ta eila oli tulnud. Seal nägi ta oma ees äkki koobast, Kirjeldamatu rõõm afus sõduri südamesse. See oli täitsa loomulik koobas, ta oli raiutud graniitkaljusse, mis moodustas selle künka aluse. Ta leidis wana waiba; tähendab, koopas oli alles hiljuti keegi weel afunud. Ja paar sammu eemal filmas ta datlipalmi, mis oli täis wilja. Ja instinkt, mis seob meid elu külge — ärkas silmapilkselt ka sõduri rinnus. Nüüd lootis ta, et siin wõimalik on oma elu sees hoida, senni kui mõni araablane mööda läheb. Wõi kuuleb ta peatselt suurtükke, sest Bonaparte tormas ju parajasti läbi Egiptuse. See mõte andis prantslastele uut jõudu, ta löi paar datlit puust. Ta kõutas end selle ootamatu mannaga ja jõudis lõpuks kindlale arwamisefele, et selle koopa omanik ka need palmipuud on istutanud. Datlite mahlatas ja wärskel siisu tunnistas selle poolt, et sõduri eelkäija nende eest hästi on hoolitse nud. Kõik tume ahastus oli rinnust kadunud, provençelane oli rõõmus, nagu ta seda kaua enam ei olnud tuunud.

Ta tormas künkale jälle üles, ja ülejäanud ofa päewast kasutas ta selleks, et üht wiljakandmatuist palmest maha raluda, kuigi need kõik wiimisel ööl talle ulalulufeks olid olnud. Ta mõtles juhuti ka kõrbes elawate kirjate peale; ja kuna ta ette nägi, et nad tingimata allika juure tulewad, et juua, mis kadus liiwa, ja kaljurahnude ajal jälle uuesti päewawalgele ilmus, siis otsustas ta end nende külastäigu wastu ette walmistada sellega, et ta oma koopa ette ristpalgid kinnitas. Ta tegi libedasti tööd, kuid kõige jõu peale waatamata, mis talle andis mõte kirjate peale — ei suutnud ta sel päewal palmitüwe tükkidets ratuda, kuid ta suutis puu langetada.

Kui see kõrbe kuningas langes, oli juba õhtu kätte jõudnud. Nagisedes kufkus puu maha, ja ta kufkumise müra kostis kui tume holge läbi ühfinduse, mis ümbrikses prantslast. Ta jahmatas, ta arwas kuulnud olewat häält, mis kuulutas ette halba tulewiku. Aga samuti kui pärija ei leina kaua oma sugulase surma, nii rõõwis temagi puult pikad ja laiad lehed, mis moodustawad uhke puu luulelise ehte. Lehtedega kõhendas ta wana mati, kuhu ta magama

mõttes heita. Palamus ja töö olid ta väsitavad, ja peagi uinus mees koopa punase lae all. Oli umbes kello 6, seal äratas teda imelik heli. Mees tõusis istufile. Sügav vaikust ümberringi. Seal kuulis ta korrapäraselt hingamist, mis aga oli nii tugev, et ta omale filmapiltseft pidi üttelema, et siin pole tegemist inimesega. Metsikus hirmus waitis südamelööki. Kõik oli pime, waitus igalpool, tuhanded kujutused kihutatid läbi ajude. Kogu jõu pingutusel tahtis ta pöranifilmi pilkasusse, ja seal nägi ta lõpuks kahte nõrka, kollakat tulust. Juuksed tõusid püstii. Algul arvas ta, et need kollakat tulustesed võivad olla ta oma filmade refleksid. Dõ elawas valguses sai ta aga peagi aru üfsitulest esetest koopas; ta nägi ka, et kaks samm tema eemal lamas maas suur loom. Kas oli see lõvi, tiiger või krookobil. Provençelane polnud nii haritud, et aru saada, mis sugusse kategooriasse see loom võiks kuuluda; kuid ta hirm oli seda suurem, kuna ta oma teadmatusest tuhandet liiki õnnetusi nägi lähenevat; jõupingutusel kuulatas ta looma hingamist, ütles heli et läinud ta kõrwale fabuuma. Hirmus ei julenud ta end sugugi liikutada. Koopa õhk oli raske, peaaegu lõikaw. Umbes selle sarnane, mida wälja hingawad kassid, kuid palju tugewam ja rõhuwam. Provençelane hingas seda õhku kopsudesse.

Ta hirm tõusis haripunktini, sest ta ei wõinud enam lahelda oma hädaohkliku kaaslase olemasolust, kelle koobas oli pakkunud temalegi ulualust. Kuu wajus filmapiirile, ta walgus langes koopasse, ja nüüd nägi soldat oma ees hiilgawat pantri tähniliist nahta. See Egiptuse lõwi magas, lõkku kerituna kui loer — nagu uhke kumeruse rahulik omanik suure maja fiesekäigu juures. Silmad, mis hiljuti alles filmapilgu olid awatud olnud — olid jällegi kinni. Oma näo oli ta pöranud prantslase poole. Wiimane oli seega looma wang. Tuhad segast mõtet tuiskas läbi sõduri pea. Ta mõtles, kas ei saaks looma päästapauguga surmata; kuid ta nägi ühtlast, et tema ja looma wahel ainult weidi ruumi oli. Siin polnud ju võimalik sihtida, pääsitoru oles ulatanud üle looma. Ja kui loom nüüd ärkab? See ainuüksi kangestas sõduri liikmed. Ta kuulatas pimeduses oma südame lööke; ta wandus maha walju tufsumise, mida tekitab tugev werefogumine. Sest äratab ta looma — siis on ta kindlasti surmalaps. Kas forda kahmas ta oma mõdga järgi, ta tahtis kiffja pead maha raiuda. Kuid ta mõtles järgi, et see mitte kerge ei ole — tugewat ja silebat nahta läbi raiuda, ja loobus julgelt sammust. Sest ei surmanud löök, siis oli mees kadunud, seda ta

teadis. Parema juba mõitlust alustada. Ta otsustas päewatõusu oodata.

Ja päew ei lastnud oma peale kawa enam oodata. Nüüd wõis prantslane pantrit rahulikult filmitleda; ta lõuad olid wõrised. — „Ta on hästi sõõnud,“ mõtles mees, ilma et ta järgi oles uurinud, kas see inimeselika wõimiski muu oli. „Ta pole wist näljane, kui üles ärkab.“

See oli emapanter. Põhul ja kintsudel oli ta karw walge. Palju wäikseid tähnikest, mis näisid olemat sammetsi — moodustasid ilusad paelakesed ümber käppade. Ka tugew saba oli walge, kuid lõpuotja kaunistasid mustad rõngakesed.

Naha ülemine osa oli kuldkollane, sile ja pehme ning osutas karakteristilike plekke, mis alanewad astmewiisi roostwarjundites, ja mille tõttu erinewad pantrid teistest kassitõugu kassidest. See rahulik ja hirmus majaproua norstas. Ta asend oli wist nii sama kewa kui kassilgi, les puhtab diiwani patjadel. Ta pea lamas wõrised, tugewatel ja hästimarusatunud käppadel. Sõugabe juures wõis näha paar harwa hõbewarwulist habemekarwa. Oles provençelane seda looma näinud puuris, ta oles wististi imestanud ta ilu ja elawate wärwide wägeward kontraste, mis andsid ta karwale suurepärase läike. Kuid sel filmapilgul tundis ta, kuidas filmad niiskets ja udujeks kistulid. Selle ifegi magawa pantri juuresolek mõjus ta peale samuti, nagu seda pidawat tegema mao magneetilised filmad, kui nad õppikut waritserwad. Selle hädaohu ees wajus soldati julgus tüüts ajaks saapasääre.

Oles ta wastas seisnud tuldpurstawad suurüfisiisud, ta oles waid waimustust tunnud. Magamist mõitles ta waimus end läbi julge mõte. Kõikum higi, mis ta keha kattis — hakkas kuitwama. Ta tundis sed, mida tunnawad kõik, keda õnnetus äärmuseni on kihutanud: ta suutis kartmata surmale silma wadata. Tema jaoks oli sellest juhtumusest tõsunud kurbmäng, ja seda, ilma et ta seda ife tähele oles pannud, nii siis otsustas ta, oma osa lõpuni ausalt ja julgelt läbi mängida.

„Üleila oles minu araablased ehk ära tapnud!“ ütles ta endamisi. Nii arwas ta ennast surnute liiki ja waatas julgelt tulewikule wastu, oodates oma waenlase ärkamist. Kui päike tõusis, awas panter filmad, sirutas käppi, nagu tahaks ta neid wõimalikult painduwaks teha. Ta haigutas, ja soldat tahtis ta laia suhu, hirmsate hammaste ja haralise keelega. — „Kagu armunud naine,“ mõtles prantslane, kui ta nägi, kuidas loom wäherdas ja fokeitilt end liigutas. Panter lastus were oma käppa-

delt, suult, sügas meeldima liigutusega pead. — „Süwa, tee kõige pealt weidi tualetti,“ ütles prantslane, kes oli jällegi oma endise lõbususe ja julguse omanik, „siis ütleme üksteisele: tere hommikut!“

Ta kahmas kätte väikse pistoda, mille ta araablaste käest oli võtnud.

Samal filmapiigul pööris emapanter prantslase poole oma pea, waatas talle teraselt otja, kuid ei liigutanud end kohalt. Ta siimad olid kanged, ja neis elas saladuslikult-õudne läige. Provencelase keha värises, kui loom talle aegamisi hakkas lähenema. Kuid ta ei lastnud metsalisk oma filmist. Ta waatas talle otja armastawa piiguga, pilgutab silmi, nagu tahaks ta looma magnetiseerida, lasti kistja hõsti oma lähedale. Käega klitab ta looma keha peast sabani. Kõhuntega ärritab ta paindumat selgroogu, mis jagas emapantri se ja poe efs. Mehe liigutused olid mähedad, pehmed, nagu ei seisaks ta ees metselajas, waid armastatud naine. Himuralt tõstis elajas oma saba, ta filmades pekkis kummaliselt niiske läige. Kui prantslane kolmut forda looma siitama hõkias, awaldas kistja oma poolepoidu rahulolewa nurruga, nagu f is; kuid see nurr tungis nii sügawast ja wägewast sõrssi, et ta wastu kajas koopasteinte wastu nagu mühawa orelit heid kiritus. Provencelane sai aru oma armuawalbuste mõjust ja ta jtkas neid, tahtes oma läskiwat armuwest walgistada. Kui ta arwas, et on unutanud oma tujuka kaaslase metsikuse, tõusis ta üles, et lahkuda koopast. Ta wõis seda julgesti, sest nähtawasti oli loom oma nälja ju eelmisel õhtul rahuldunud. Emapanter lasti seda wabalt sindida; ulipea kui mees aga kinnka warju oli kadunud — jooksis panter talle warblase waledusega järgi, nühtides end wastu sõduri jalgu ning tehes kassiküüre. Siis waatas ta oma külalisele otja weidi kalgil pilguga, kispendas korra metsikult, milline kisa oli wäga nõudlik,“ ütles naeratades prantslane. Ta kaisus pantri kõrwadega mängida, ta kõhtu siitada ja oma sõrmede lüüntega kowasti pead sügada. Peagi sai ta nende õrnuste tagajärgi näha ja hakkas seda julgemini oma pistoda teraga looma pead sügama, oodates parajat moment, mil wõiks kistjat tappa; kui ta aga tähele pani, kuiwõrra tugewad olid kondid — hakkas ta üleni wäriseb, sest nüüd sai ta alles aru, et seda plaani wõimatu oleks teostada.

Kõrbe wärstinnale näidis orja meelitused wäga meeldiwat. Ta tõstis pead, sirutas kaela. Kogu ta asend kõneles sellest himurast joowastusest, milles ta praegu wiibis. Prantslane waatles kogu aeg tähelepanelikult oma looma;

tahtis ta teda tappa, siis pidi ta talle pistoda kõriks torutama, see oli selge. Juba tõstis ta oda, seal heitis emapanter täis õrnust ja ilu ta julgade ette maha. Ajuti waatas ta prantslasele otja. Kuid olgugi, et ta filmades weel elas kaasajundinud metsikus — wõis neis ometi näha miski rahulolemise taolisi. Waene provencelane sõi oma datlid, tugew wastu üht palmipuud ja lasti oma filmadel uita üle laia kõrbewälja, kas ei tuleks ehk kufagilt mõni pääsja. Siis aga waatles ta jälle umbusklikult oma metsikut kaaslast. Emapanter waatas ükssilmi kohale, kuhu hõitis sõdur oma datliterad, ja filmist paistis selgesti umbusk. Kogu aeg waatles ta nüüd prantslast; kuid ta jäi peagi rahule, sest prantslane jättis oma datilid sõõmise järgi; ning nüüd lastus kistja sõduri saapanabka oma tugew ja kareda keelega, lastus tolmuga naha wotide wahet. „Kui ta nüüd aga nälja tundma hakkab?“ mõtles provencelane.

Jällegi wärises ta selle mõtte juures üldis-himulikult waatles ta kistja suurusemõdustid. See oli tõsine hiilgeel-emplaar, oli kolm jalga kõrge, ne i jalga pilt, saba arwesse wõtmata. See metsik seji riist, mis ümaril oli kui malakas — oli ainuüksi oma kolm jalga pikk. Ta pea oli emalõwi rea suurune ning äärmiselt peene ümeari; temas wõis küll ära tunda tiigri kawalaid jooni, kuid samal ajal ei puudunud siin naiseliku iu omadused. Kogu selle ükildase kuniinganna kehas awalbus sel filmapiigul mingisugune lõbusus, mis oli jooonud Neero lõbususele wäga sarnane: ta oli ju werd külalt n utinud ning tahtis nüüd weidat mängida. Soldat tahtis siia-sinna jalutada; panter ei teinud ainustki liigutust, waid jälgis teda ainult filmadega.

Ta oli wäga sarnane suurele Angora-kassile, teda kõik üles ärritab, isegi ta peremehe liigutused — palju enam weel kui truud koera. Kui sõdur ümber pööris, filmas ta allika läheduses wana hobulerisu jäänuseid; sinna oli panter raibe wedanud. Kaskkolmandikku umbes oli ta ära sõõnud. Prantslane jäi jälle rahule. Nüüd oskas ta aru saada pantri eemalwiibimist ja ta sellest, et panter teda õõjel polnud puudutanud. Julgelt tahtis ta nüüd tulewikule filma waadata, tahtis loomaga rahulikult päewa mööda saata, et ta usaldust wõita ja teda taltjutada. Ta astus jälle emapantri juure ja nägi oma suureks rõõmuks, kuidas see waewalt märgatawalt oma saba liigutas. Sõdur istus pantri kõrwale ja hakkas temaga mängima, haaras pantri kappadest kinni, haaras lõugadest, kõrwast, wiskas looma selili ning sügas ta sooje, siidipehmeid kintse. Kistja oli selle

õigegea nõus; ja kui soldat ta kappade karmu weidi kohendada tahtis, tõmbas panter omad küüned koguni tagasi, mis olid kumerad kui Damaskuse mõõgad. Ühes käes oli soldatil ikka veel pistoda. Ja jällegi tufatas tal mõte läbi pea, et waja oleks looma tappa. Kuid ta kartis, et loom temast ehk selle peale waatamata ja oma meeleheitel siiski jagu mõiks saada. Ka ütles talle jüdamehää, et tuleb õrna looma kaitsta ja hoida. Näis, nagu oleks ta leidnud hea sõbranna. Ja nagu iseeneft mõtles ta oma esimene armsama peale; ta oli teda nalja pärast kutsunud „amie“ sest see neiu oli olnud täis nii kirglist armufadedust, et ta iga minut oli sunnitud olnud nuga kartma, millega ta teda kogu aeg oli ahwardanud. See noorusmälestus jisedas sõdurile mõtte, emapantrit nii kaugele wita, et ta aru taaks, kui teda sama nimega nimetatakse. Nüüd wõis ta juba wähem hirmu tundes looma graatfiat, pehmust ja liigutusi tähele panna.

Kui päew lõpule jõudis — oli ta juba oma seisukorra tõstufega leppinud ja leidis nimelt selles hädaohus õige suuremaid meeldiwusi.

Ja ta sõbranna oli ka sellega harjunud, et ta pidit sõdurile otta waatama, kui see talle falssett- häälega hüüdis „a mie“. (Sõbranna, kallim).

Kui päite looja läks, hüüdis loom paar korda pikalt ja kurwa tooniga.

„Ta on hästi kaswatatud,“ mõtles lõbus soldat; „ta loeb oma õhtupalwet!“ Kuid see nali tuli talle alles siis meele, kui ta tähele pani, misjughes rahulik-pühalikus olekus metsloom ta ees seisis.

„Mine, wäike blond preilike, mine enne magama,“ ütles ta loomale, sest ta rehtendas juba oma jalgade wäledusega — niipea kui panter magama on jäänud õõsel kawatses ta omale teise kortri otsida. Rahutult ootas soldat õõsel oma põgenemise tundi, ja kui see lõpuks kätte oli jõudnud — läks ta kiiresti teele — Niiluse jõe sibil. Kuid ta polnud veel weerandmiiligi läinud, kui ta pantri omale järgi kuulis tulewat; aegojalt tõstis ta oma saagimistkka, mis oli weelgi hirmuäratavam kui ta hüpete müdin.

„Hüwa,“ arwas sõdur, „tä on minu sõbrannaks hakanud. See noor emapanter pole nähtawasti weel kellegagt kokku puutunud, ja on meelitaw, kui olen esimene tema armuosalisest.“

Samal ajal kustus prantslane ühte neist liikumaisi liiwahunnikuist, mis nii hädaohlikud on reijijatele, et neist ükski enam ei pääse. Kui ta hädaohust aru sai, kisedas ta meeskult. Seal haaras panter oma hammastega mehe

fraest kinni, hüppas tagasi ja kiskus nii prantslase häigutawast kurtstiuust.

Sõdur silitas kiskjat ja hüüdis: „Amie, nüüd jääme ühte.“ Ja ta läks loomaga koopasse tagasi.

Sõpmata kõrbe polnud soldatife enam õudne ja ütsindane; tal oli ju olemus, kellega wõis kõneleda; loom oli tema wastu oma meeskultest loobunud, näis tema wastu sõprust tundawat, mille põhjustest mees aga aru ei saanud.

Nii wägew kui ka soldatil tahtmine oli walwama jääda — jäi ta ometi magama; kui ta üles ärkas, ei leidnud ta oma „amie'd“ kusagil; siis ronis ta lünka otja ja nägi kaugele kiskjat, kuidas see hüpeldes lähenes. Need loomad ei osta jooksta, kuna nende selgroog liig poindur on. „Amie“ tuli weriste lõugadega. Ja last end oma sõbra poolt silitada, kurises ja osutab seega, et ta wäga õnnelik on. Ta silmist kõneles inimlik pehmus; pehmelt waatas ta provencelasele otja, kes temaga kõneles nagu mõne koduloomaga.

„Ah! Ah! Preili, Teie olete muldugi wilsafas neiu, eks ole? Meie lubame end silitada. Kas Teie ka ei häbene? olete mõne araablase ära sõõnud? Hüwa. Need on loomad nagu Teie ifegi. Ärge ainult mõnda prantslast nähta pistke. Seba ei annaks ma Teile tialgi andeks.“

Nüüd mängis panter nagu noor koer; ta last end edasi-tagasi weeretata, lüüa ja meelitada; ja tihtilugu sundis ta soldati ife uuele mängule, tema järgi kápaga ulatades ja nii nagu palwet awaldades.

Nii mõõbusid päewad

Emapanter lastis sõdurit kõrbe iluga tutwuneda. Sest ajast kui provencelane hirmu ja rahu tunde tundma oli õppinud, sõõti ja ühe olemuse oli leidnud, kellepeale ta wõis mõtelda — mänglesid ta hinges kogu aeg kontrastid. See oli elu täis wastoluft. Iksindus awaldas talle oma jaladufed, mattis ta oma ääretusse ja nõiduslikku ilus;e. Päiksetõus ja loojamemine olid waatemängud, mida ülbine ilm ei tunne. Ta wärises, kui tundis oma kohal mõne linnu kerget tiitwaljõõft, wõt kui ta nägi, kuidas pilwed üksteisesse kadusid, need alati wahelduwad ja wärwilised rändajad. Öö jooksul waates ta kuuwalguse mõju liiwamerel, millele kümbis saamum oma waod, loined filkes ja taites-tomatns wahelduses. Päiksetõusuga tõusis ta üles, et imelleda selle uhkemgt hiilgust.

Kui oli ta nautinud kõrbetorni hirmsat waatemängu, mis kibutas nii kohutawal hulgal ilwa taewa poole, et taewast enam nähagi polnud, siis rõõmistas ta ju päewal öö peale, sest siis

lastus maa peale tähtede karastaw wärskus. Ta kuulatas ebatõeliku taewalisk muusikat.

Ja ükshinduses õppis ta unistama, õppis tundma kõik uue imeritigid. Tunnid weelis ta sellega, et järgi mõeldud mõne „mittemilegi“ üle, mõrreides oma praegust elu eelmisega.

Lõpuks ärtas temas kirm emopantri järgi, sest tal pidi keegi olema, kellele oma armastust kinkida.

Ja loom respektieris prantslase elu, kel polnud enam mingisuguse umbusaldust kistja wastu, teda ta nii taltsõna oli tundma õppinud.

Kuuldas see tuli, sedo ei teadnud ta isegi. Mõis olla taltsõnata ja looma meelitud instinktid oma tugewa tahteduga; mõis olla, leidis loom küllaldoselt toltu, sest kõrbes olid parajasti lahingud.

Suurema osa oma ajast kulutas ta magamise peale, kuid ta pidi walwama nagu ämblik wõrgus, et oma wabastusfilmipilku mitte maha magada, kui keegi toewopirrit mõdda oleks käinud. Oma järgist oli ta teinud lipu ning selle kinnitonud ühe palmipuu otsa, mille küljest ta algul lehed maha oli roobitsenud. Sest hääd oli teinud ta leidlikuks. Ja et ta kunagi kokku ei rulluks, oli ta lipu otsad wälkeste kepikeste külge sidunud. Sest mõis wäga kergesti wõimalik olla, et filmipilkul, mil keegi rändaja läbi kõrbe läheb — tuntt üldse ei ole; ja sel puhul ei pöneks ta ju lippu muidu tähele.

Tihiti kaotas ta lootuse pääsemise peale, siis mängis ta oma emapantrelga. Ta tundis nüüd täpisealt pantri häält, ta silmit. Täpisealt oli ta tundma õppinud ta karwa warjundid. „Amie“ ei urisenud isegi siis enam mitte, kui sõdur hirma saba tugewa pingli pihku wõttis, et mustwalgeid rongad lugeda. Need olid looma uhkem ehe ja laikisid päikse käes kui kalliskivid. Lõbutundeja waatles ta looma fontaure, walget kõhtu, pea ilu. Eriti hea meeliga waatles ta looma manau, ifta ja alati ülalatas teda kistja Ingutusies noorusik wäldus; ta imelles paadumust hüpetes ronimistes ja roomamistes wõi aga wäherdamises. Oli loom tsest hüwet ja hüüdis sõdur „Amie“ siis peatus loom filmipilkelt.

Ühel päiksepõistusel päewol lehwis määratu suur lind labi õhu. Provencelane lahkus oma pantri juurest, et seda lindu waadelda; waevalt oli ta ära läinud, kui loom hädaohutult urisema hakkas. Ta silmad olid omandanud meeliku lähte.

„Ujun lõpuks. loom on armufade!“ hüüdis sõdat. „Wraga hina on asunud selle pantri kehasse, see on üks mis lindel!“

Ro kas kadus ilmisit. Täis imelust waatles sõdat pantri kumerat feha. Kulpalju kenadust

ja noorust oli siin peidus! See loom oli ilus kui mõni noine. Selja blond wärw woolas kirsude walgesse. Kuldselt sätendas nakt päikse säras, sraades tuhandetes warjundites. Arusaawalt waatasid sõdur ja kistja üksteisele otsa. Kõkett loom wärises weidi, kui sõdat oma küüntega ta pead hakkas sügama. Ta silmad näisid kobe walgu sarnased; äkki sules ta silmad.

Tal on oma hing,“ lausus sõdat, kuna ta uuris liiwakõrbe kuninganna raau; kuninganna oli kuldne kui liim, walge ja ükshidane ja täis rõõmu samati kui kõrbe ise. . .

* * *

„Noh“, ütles daam, „Teie kaitseõne kistjatele olen läbi lugenud. Kui kuibdas lõppesid need mõlemad olewused, kes üksteisest nii hästi aru said?“

„Nad lõppesid samati, kui kõik suured kired. Arusaamatuse tõttu. Üks usub, et teine ta alatuks ära on annud, uhkuse pärast et tule lepitust ego selgitust, hemeelusest lahminet.“

„Ja tihiti kõige ilusamatel filmipilkudel,“ sõnus daam; „üks pill, üks ütetus, ja sellest on küllalt.“

Noh, jutustage nüüd lugu lõpuni.“

„See on wäga raske; kuid Teie saate aru, mida wanamees mulle juba puehlt shamponja juures oli usaldanud, kui ta hüüdis: Wa ei tea, mis ma talle teinud olen, kuid wihajest pööris „Amie“ enese minu poole. Terawate hammas-tega haaras ta minu jalast tinni; ta ei hammustanud tugewasti Armasin, et ta mind tappa tahab, ja torfasiin talle pistoda rinda. Ta uäherdas weres, tisenas lohtuwalt, et mu üdda torbus. Siis loppes ta ära, ta wiimane pill, mis mind tabas — oli tasane ja rahulik.“ Ha meeliga oleks ta ellu tagasi kutsuand, oleks see isegi mu auleeg onirist: mõsnaud, mis mul too- lord küll puudus. Mulle tundus, nagu oleksin inimese häwitunud.

Kui siis sol atid tulid, kes minu lippu olid näinud — nutsin ma uel ifta.

„Noh,“ jattas wanamees tükt oja pärast, „olen kaawa teinud sõjad Sakamaal, Espanias, Wene- ja Prantsusmaal; olen näinud palugi maid, kuid mis pole minu peale nii suurt mõju analdanud, kui kõrbe. . . Ah! see oli keng.“

„Mis olete siis seal tunnud?“ küsisin ta kuest. „Armas mees, seia et oska ma öelda. Kuid kui olen kurb, siis mõilen ma igasjebes tagasi oma paalmekia ese ja oma pantriksse peale. Kõrbes on inimesel lõpuks räd ja mitte midagi.“

„Nii, kui seletage see mulle lähemalt ära.“
Ja tärsitult wastas ta: „Noh, seal on Sumal ilma inimesteta.“

Karjala kaljudel.

Sassa kirjanik Egon von Kapherr.

Punaklaasfena tõuseb päike udus mägede kohale, violetilt ja siniselt paistavad järved, tumedad kaljuleinad metsjärve kollakast ja punalest läikivast weest ilma. Jää läigib ja kiirgab kaldal, walge härmatis katab tooasawamat kanarpikku Siniähid lendlewad talakesi „tüüd, tüüd“ karjudes puusi puule, pardid fi-sendamab järve ääres ja halhant lendab pikas rongis lõuna poole.

Siin metsoorus seisab wäike ütt — kunagi kellegi poolt ehitatud. Ta on üks neist wäikes-
test üttidest, nagu neid kütid põhjamaa metsa-
des soodjatele kohtadele — teeradade ääre ehi-
tamad, ifka 10—15 kilomeetrit üksiteisest kau-
gele. Sinikas suits tõuseb katules olewast au-
gust ja seest kajawad hääled. Kohkudes lend-
lewad ahid üles: üks awaneb ja üks laiaõla-
line karjalane tuleb ütist mälja. Mees waatab
ringi — ja rahulolles kajab ta suust:

„Haroshaja pagooda, barin.“

Kajab koertekisa; kaks koerwast, suurt Soome
koera tormawad õue ja jooksewad saba liputa-
des oma peremehe ümber.

„Tagast, koerad.“ hüüab punase habemega
karjalane neile, kuna nüüd ka kütt ütist ilmub.

Dühilese sõnawahetuse järele seotakse üks
koer nõõri otja, kuna teine walwurina tupp
wikakse, ja mõlemad kütid kaowad metsa.

Üle kiviipuru wiib kitsas teerada, siis roni-
talje ühest kaljuseinast üles, ja liugu lastes ja
kommistades libistetakse teisel pool alla rabasse.
Siin tõuseb üks metsis raste tiitwallobinaga
küttide ees üles, soo ja kuuselinunud lendlewad
sammelbanud, halli habemega ehitub kuuste
wahel ringi, laanepüüd warisewad kuusikus, ja
mägedesse kajab rähna wafardamine. Laiad
teeraad on siin samblasse tallatud. Rõrwal nõm-
mel on maapind üles tuhnitud ja walge sam-
mal üles kistud — siin on põhjapõõrad jõõnud,
ja seal auludes on nad puhanud.

„Wanad jäljed,“ ümises karjalane. „Annaks
Jumal kõwemat tuult — selle waiusega ei oska
koer kaugele nuusutada, ja metsloomad kuule-
wad nende enam kut wersta maa taha!“

Ütkitselt hakkab koer nõõri winnama; suure
põõrajäljed lähewad risti üle kütide tee. Wärs-
ked jäljed — wärste ase lahti! Ettewaatlikult
hüliwad mehed agarasti edasitungiwale koerale
järele, kanarpik krudiseb nende jälgade all, ja
külmetanud sammal pragiseb ja nagiseb igal
sammul.

„Paganan wainne ilm,“ uriseb karjalane
kes koera nõõrist tagast hoitab.

Waewaga minnakie mäest alla — ees mü-
riseb ja mügiseb kōk — hüwates, wahutades ko-
hiseb mäejõgi üle kiwide alla orgu.

Puni puusadent ulatab jääkülmi west, üles-
poole roniwad mehed, kättega libedatest märqa-
dest kiwidest kinni hoibes. Tugewamini kisub
koer nõõri, ta hingedõhk ägab, ta seljakarwad
tõusewad püsti; ainult suure waewaga hoitab
mees teda tagast ja rahustab teda, tasakesti hää-
litsehes. See on tihnik — sinna lähewad jäl-
jed! Karwase kaaslaste teguwikstst märkab kütt:
metsloom on liigibal.

„Tihnikust möõda hiltida,“ sofstab karja-
lane.

Ei saa näha ka kahetümne sammu kaugu-
sele; nii paks on udu padrik. Seal pragiseb
wõsu, kuusiku tihnikus läigib midagi walget:
need on põõra sarwed. Siig hilja! Püüd on
tagaajamine mõttetu: araks tehtud põõrale ei
jõua enam huntki järele.

Karjalane kirub kui pagan, ja tusafed kuh-
talainud ettewõte üle, hakkasid kütid edasi mi-
nema, ainult suure waewaga koera taltsutades
ja rahustades. Suure kaljusamba jalal puh-
kawad kütid ja peawad nõu.

Herra, neid neetud „waljalgu“ ma ometi
kätte ei saa. Nad peituwad ifka tihnikus — ja
neile ilma suure tuuleta ligi ei saa.“

„Hea küll, siis katsume pikksabadega õnne.
Need seisawad täna ilusa ilmaga lagedal rabas.“

Soojalt paistab päike alla meestele, kerge
kohin ja kahin; läib kuuseladwus. Üks wäike
oja wuliseb üle kiwide, räästad lendawad par-
welaupa metsa peal ja üks kottas keerutab
metsjärwe kohal. „Kluu!“ kajab suure rähna
hüüe, ahid karjuwad, ja kõrgel ühe mäuna lad-
was wurisewad kähklinnud.

Karjalane kihutab minekul; wäikeses sam-
muhad kütid läbi metsa. Mäest alla, siis põõrates
järwe äärt möõda, mille lained wahetpidamata
wastu kallast lofsuwad. Kaurid ujuwad järwe
hõbepinnal — need on toredad linnud, kes
kalu püüawad ja wee alla lastuwad ja kelle
muftwalgeb suled päikese käes säraswad.

„Ragegagar!“ kajawad põhjalauri karebad
kurghääled, üks kalakull lehnib järwe kohal
ja kaaren waagub saarel.

Nüüd muutub maapind pehmeks, kütid on
suure soo ääre jõõdnud, mille pind tuhan-

des wärwis kiirgab — helepunaseft ja kollaseft kuni kõige tumedamani wioletini ja siniseni. Soos kaswawad härjapõlwikud, osalt surnud, osalt sammeldanud kuissejääsib, walged, lühikesed ja wiletsad; jalg kahiseb rohuse ja polaar-kase koltunud lehtedes. Sinikawarred ja pajud maheldunud härjapõlwikasfedeega ja pooleni-külmanud nõiakolladega, pehme märg sammal sumbutab sammude müdina. Lumefaurid warisewad üle pinna, metsised pragistawad, sootihased lendewad ja ükstei rähni jõuab üle lagendiku. Tugew tuulesõhk puhub küttridele wastu ja paneb põlise metsa ladwad kohiseema ja liikuma, mängib ühe kase lahtise tohuga ja peksab pilliroogu kõriwedes kofku.

Koer on erutatud ja markeerib põhjapõtrade laagri wärsteid jälgesid; suured karujäljed lähewad küttrite teest üle ja õija loojung juhib meeste tähelepantu kõrwale. Kõrgel hoiab koer nüüd nina ja weab otseteed ü'e raba, fisub karkitult nõõri ja ägab. Ettewaatlikult ringi wahtides, põgenewad kütid mööda wäikestest weelompideest ja loifudeest, kaljustest kae-wudeest raba ääres, mille põhi rohelt ja sinikalt hiilgab, kuristikufuulawalt ja kristallselgelt. Siis põdrab koer jälle waba kesspaiga poole, kus tihe pehme sammal hõljuwate, salafawalate kohtadega maheldub ja jalg põlwini jääkülma wete kastub.

Koer saab ikka ärewamaks, kisub ja kisub nõõrist, ja äkki sohstab juht kütile:

"Põdrad!"

Tumedalt paistawad põtrade siluetid heledalt pinnalt silma. Seal seisawad põhjapõdrad, terwe wäikeparw, ja wahiwad meeste poole, kes nüüd kummargile lähemale hiilwad. Karjalane kütitab maha ja hoiab tasafest nuuf-

suwat koera kaelapaelast kinni, kuna kätt ette-waatlikult edasi hiilib.

Nüüd tõusewad kõik põdrad üles, käiwad rahutult edasi ja tagasi, ajawad sabad püsti ja wahiwad kütte poole. Weel on see wähe-malt kaksjada sammu laugel — aga faucem ootamine oleks otstarbetu, sest et põdrad wõiksid põgeneda. Seal — see tugew põder oma haledasti järawate jalgadega!

Walgelt sirab sihtjoon tahwlikwiikallil püskiranaal.

Bum! Saba kukub hädamärgina, ja meelelt jookseb surmawalt haawatud loom kõrge metsa poole, kuna parw kogus rappa põdrab, sabad seljast. Koer haugub ja weab juhti edasi. Werejäljed juhiwad teed. Kuni metsa jõutakse. Seal põder juba puhtab.

"Wot, haarin, horooshaja shtunka."

Muigades patjutab karjalane kütile õlale.

"Mis nüüd?"

"Ma lähen järwe ääre, herra — ei ole kuit werstagi — ja toon paadi. Sõuan siis jõe mööda kuni koseni, ja sinna jõuame põdra itkagi wedada."

Miipea kui põder lahti lõigatud, lahkeb juht, kuna kätt põdra juurde jääb.

Päike on juba üsna madalal, kui juht jälle ilmub.

"Wijo gatoowo, haarin!"

Kaske koorma all sammuwad kütid läbi metsa jõe poole. Mäest üles, mäest alla. Waewalt poole jõuawad nad paati taskida. Muu osa riputatatakse kuisse otja homfeks. Shtu on käes ja ütt on laugel.

Siis sõidab paat teele. Öö on juba käes, kui saagiga koju jõutakse, kus walwuriks jätud koer neid rõõmsa haukumiseega teretab.

Esimene mänguõlg.

Itaalia kirjanik Giacomo Casanova.

Olin sõlminud proua Wogadro, ühe waimika ja oma kuuekümneme aasta peale waatamata wäga armastuswäärse daami juures — tutmuse kellegi noore Poola aadelimehega, kelle nimi oli Zawoiski. Ta wotas raha kodust, kuid kuna ta wotas, muretsefid talle seda Weneetsia naised küllabafelt, sest ta ilus kehahitus ja ta Poola maneerid meeldisid wäga. Meie saime headeks sõpradeks, ja ma awasin talle oma rahapunga; kuid kaksikümneme aastat hiljem Münchenis

awas ta mulle oma weelgi wastutulelikumalt. Ta oli aumees, kel olid wäikesed waimuanded, kuid millest jatkus tema heaks terwiseks küllaldaselt! Ta on wiis wõt kuus aastat tagasi Dresdenis surnud, nimelt Trieri kuurwüürsti esitajana. Wastawal kohal kõnelen ka sellest.

See armastuswäärne noormees, keda kogu ilm armastas, ja keda peeti wabameelseks, kuna ta tihti herrade Angelo Querini ja Lunardo Beniero juures käis — tutwustas mind ühel

jalutuskäigul Zuecca aias kellegi wõõrale krahwinnale, kes mulle meeldis. Õhtul läksime koos krahwinna juure källa, ja pärast seda kui ta mind oma mehele — krahw Rinaldi'le oli esitanud — palus ta meid õhtusöögil.

Mees pidas waaraopanka; mina mängisin tema naisega tema wastu pooleks ja wõitsin wiiskümmeend tufatit.

Rõõmustades selle ilusa tutwuse üle, külastasin teisel hommikul prouat täitsa üfinda. Pärast seda, kui krahw end wabandanud oli, et ta naiste weel üles pole tõusnud — palus ta mind tupp.

Naine wõtis minu wastu kõige wabamalt, jäin temaga üfifi, ja ta oskas mind kõik loota lasta, ilma et end oleks awaldanud; kui ära hakkasin minema, palus ta mind õhtusöögil. Olin nõus; jällegi temaga koos mängides, wõitsin uuesti. Kui läksin, olin täielikult armunud. Enesestki mõista, külastasin teda jälle teisel hommikul, lootuses, et leian ta järelandlikuna wõi vähemalt armsana; kuid kui end meldisin, teatati mulle, ta olla wälja läinud.

Kuttasin õhtul jälle kohale; pärast tuhandeid wabandusi alustati mäng, ja ma kaotasin kõik, mis olin daamiga koos wõitnud. Sõime õhtut, ja kui pärast sööki küalifid ära olid läinud, jäin weel Zawoisikiga maha, kuna krahw Rinaldi meile rewanshi kawatfes pakkuda kuna mul enam raha ei olnud, manafitsin sõna peale; kui aga krahw nägi, et ma talle enam kui wiisjada tufatit wõlgnen, pani ta kaardid käest. Mu nõudis minu koest, et pean homme tasuma, ja mul polnud ainuski soldot. Armastus juurendas mu ahastust, sest nägin hädaõntu, et wõin naise filmis, seda armastan — etendada wileffa isiku osa; kartus säärase seisukorra pärast awalduf mu ilmes ja ei jäänud warjule herra Bragadino eest. Ta päris minult järgi ja käskis mind ennaft awaldada Tundfin, et ma midagi paremat teha ei oska, jutustasin kõik ära ja lõpetasin sellega, et tunnen enefe olevat häbitatud ja et pean arwatawasti surema. Ta trööstis mind sellega, et lubas minu wõia päewa jaoksul ära tasuda, kui ainult talle luban, et ialgi enam ei mängi sõna peale. Wandusin seda, suundeldes ta kätt, ja läksin jalutama, waba hiiglastoormast.

Olin kindel, et mu auwäärt ifa mulle päewa jaoksul annab wiisjada tufatit, ja juba ette rõõmustasin au üle, mis mulle walmistab mu läpipealffus lena krahwinna juures. See aratas minu lootused uuele ehale ja takistas mind lahju tundmast selle suure summa kaotuse üle; kuid aru saades oma heategija erakorralisest suurteost — otustasin kindlasti, et pean oma talle antud sõna.

Õstusin lõbusalt söögilauas oma kolme sõbraga, ilma et ütfski seda asjaolu meele oleks tuletanud. Silmapilt pärast seda, kui lauast üles olime tõusnud, ulatas keegi teener herra, Bragadino'le kirja ja pakifese. Pärast seda kui mu ifa kirja oli lugenud ja teenri ära oli saatnud, palus ta mind oma kabinetti tulla, ja niipea kui meie seal olime, ütles ta: „Siin on pakife, mis on sinu päralt.“ Awastin selle ja leidfin seest umbes nelikümmeend tufatit. Kui mind herra Bragadino üllatatud nägi olewat, naeris ta ja ulatas mulle kirja, milles seifid järgmised sõnad:

„Herra Casanova olgu weendunud, et meie mäng eila õffel oli ainult nali; ta pole mulle midagi wõlgu. Mu naine saadab talle poole kullast, mis ta kullas on kaotanud. Krahw Rinaldi.“

Jmestades waatafin herra Bragadinole otfa; see naerab täiest kõrist.

Mõistan kõik, tänan, kaelustan teda südamlikult ja wannun, et tulewifus olen mõiflikum. Side, mis mu filmi oli warjauud — katkeb, olen paranenud oma armastuseft, ja häbitatud, kahetordfelf, et olen petetud ühe mehe ja ühe naise poolt.

„Täna õhtul,“ ütleb mulle mu tark arst, „wõid ja wäga lõbusalt oma ilusa krahwinnaga koos süüa.“

„Täna õhtul, mu auwäärne heategija, sõõn Teiega ühes. Teie olete kui suurmekster hea õpetuse annud.“

„Teine kord, kui kaotad ausõna wastu, siis teed hästi, kui midagi ei makfa.“

„Oleffin ju autu.“

„Ütskõik; mida enam kiirustad, et ennaft autuks teha, seda enam hoiad ja kofku, sest nagu nii oleffid ja lõpuks sunnitud end häbitama, niipea kui sa enam lõpulikult maksta ei suuda. Seepärast on parem — ära oota seda saatusklikku silmapilkku.“

„Kuid weelgi parem on, temast eemale hoiduda — ainult sel teel, et ainult sularaha wastu mängitakse.“

„Kahetlemata, sest sellega päästad ja ühtlasi au ja raha. Kuid kuna sa armastad hasardmängusid, siis soowitan sulle mitte ponteerida. Tõmba ife ja sul on sellest kasu.“

„Jah, kuid ainult wäikfelf.“

„Wäikfelf, see on õige; ja ta on sinu kões, ja sa saad näha, et kaotuse ja wõidu wahel arwe lõpul on määratu wah. Pontööb on ogar, pankiir mõiflik. See wiimane ütleb: „Wean kibla, et sa mitte ette ei arwa,“ esimene lausub: „Wean kibla, et tean ette.“ Kes on narr? Kes mõiflik?“

„Wastus on ferge.“

„Sumala pärast ole mõistlik; võidakse ja aga pönteerimisega, siis mäleta, et sa ainult lollpea oled, kui lõpuks kaotad.“

„Kuidas lollpea? Snn on ju muutlik.“

„Ja asjade loomu kohaselt peab ta olema muutlik, kui mitte teistel põhjustel. Usu mind, jäta mäng, niipea kui näed, et snn hakkab muutuma, ja oleksid sa ainult soldod võitnud.“

Olin lugenud Plaatot, ja imestasin, et leian mehe, kes räägib targalt kui Sokrates.

Teisel hommikul käis Zawoiski wara minu juures, et mulle ütelda, et mind ohtuks oodatawat ja et seal olla minu korralikku mängu-wõlgade tasumist älistatud. Ei leidnud mitte tarwiliku olewat, tema ekstitust selgitada, kuid ma ei läinud ka mitte enam krahw Rinaldi juure, keda alles kuusteist aastat hiljem nägin Milaanos uuesti. Zawoiski sai sellest jutust alles kuulda nelikümmend aastat hiljem Karlsbadis, kus ma ta leidisin kurdina.

Sinn mere all.

Inglise kirjaniku May Pemberton'i romaan.

1.

Sõunatäht.

Juba paljud inimesed on mind tungiwalt palunud, et paneksin kirja Ken-saare loo, ja seda tahan ma nüüd teha, midugi nii hästi, kui seda lubab minu jõud! Tean, et see on julge ettevõtte, mille kallale praegu asun, sest kuidas mõistfin ma teist uskuma panna neitse imelikudesse juhtumusitesse, mis ma läbi olen elanud, kuna ma ise omelt neid ei usuts, kui neid mulle mõni teine jutustaks? Peagi tean ma kui lihtne merimees, kes ainult algkooliklassides on käinud ja isegi seal illelita wargalt edasi pole jõudnud, et ma kirjutamisega kuitagi hästi hakkama ei saa. Kuid ästääs kõik: Mis Jasper Wegg omale lord pähe on wõtnud, seda et eemalda sealt enam ästääs ilmawõim, ja see pärast kirjutati siis selle loo maha.

3. mail 1899, umbes kella kuue paiku õhtul, justament esimese wahiwahetuse ajal — juhtus, et nägime seda saart oma ees. Harry Doet, meie laewalikem, nägi teda kõige pealt, ja seega olime oma eesmärgile jõudnud. See oli just wiskümmendkolm päewa tagasi olnud, kui meie Southamptonist wälja olime sõitnud, ja wiskümmendkolm päewa polnud ästääs mees Sõunatähe pardal atmanud, kuhu meie sõidame. See tähendab, ästääs teadis sellest küll ja see olin mina, Jasper Wegg, laewa kapten. Enamit neist arwas, et see on lõburets, sest nad teadsid, et ma kõhe pärast oma leitnandi eksami teenistusse astusin ja sellest ajast saadik ainult jahklaewadel olen sõitnud. Oli aga ka neid, kes pead raputasid, sest milliseft lõbusõidust wõiks ka juttu olla Sõunapool Snuetsi kaanali?

Rust oleksin mina ka raha wõtnud, mina, Jasper Wegg, see waene kirikurott, kes oma elu aeg oli sunnitud wõõraid teenima? Rust raha wõtma, et firmale Philipp Westbury ja Cie'le poole aasta renti ära diendada, arwesse wõttes, et laewa mahutawus oli ikkagi 500 tonni? Jättsin kõik küsimused wõõramata ja lehtisin ainult õigu. Muidugi juhuti tähendasin, et see reis on pärit ühe rikka lady tujukuseft, ja see rahustas meht. Mister Jacob, minu esimene leitnant ja Peeter Bligh — kes minu juure oli tulnud, kuna mina, nagu ta ise ütles, ainuke mees olewat, kes teda suutwat joonistest tagasi hoida — aimasid küll midagi, kuid ei teadnud midagi kindlat. Neid mõlemad teenisid kunagi minuga koos Ruth Forthergilli jahklaewal ja polnud weel unustanud, et Ruth Forthergill oma atehaga oma pulmaretseu oli teinud Walfse ookeani wetesse. Kui nad siis wahetewahel pead kokku wõtsid ja ästäästele kõrwu sofiistatsid, et Ruth Forthergillil asjad ja Sõunatähe sõit tulewad heita ühte patta, siis et sõandanud ma neid läbi sõimata. Minu lohus oli ainult, et waitin meie reiseu otstarbest, ja seda tähtsin ma puhisõidamiskult; mis teised kõnelesid, see polnud minu asi.

See oli nii siis, 3. mail, kui Harry Doet saart nägi. Ta kiris mu minu magabiskambri ja kui ma kommandosillale asusin, seisis seal juba Jacob ja Peeter Bligh; wilmane oli koguni masinistile alla hüüdnud, et ta poole auruga peab sõitma. Hakkasin saare lõhelist kallast waatlema, wõtsin isegi pikkisima abi.

Seisime parajasti Greenwichist arwatud idapoolse pikkuse sadawikümmenda kraadi all, ja kuna ma alles elsa põhjapoolse lainse kolme-

kümnenda kraadi paralleelmeridiaani ära olin mõõtnud, siis polnud kahtlust, et näen oma ees õiget saart ja et oleme jõudnud eesmärgile.

"Poisid!" ütlesin waiust, "seal on sadam! Kuid oleme soodustatud õnnest ja ilmast, siis pöörame juba kolme päewa pärast laewanina lodumaa poole."

Kõlgi näod hiltgasid wormlikult rõõmu pärast ja näis, nagu oleks Peeter Bligh'il raske loorem südamele langenud, sest ta hõõrus lõbusalt oma rätis käsi ja ütles:

"Suur tänu, kapten! See äraneetud palawus on meile nagu nii liiga teinud. Kas heidame antru wette wõi sõidame aeglaselt edasi?"

"Edasi wäikse auruga, edasi Mr. Bligh", wastasin mina. "Saart näitab siin kiwide wahel ükstehat seitsejada jalga sügawust, ja nagu ise teate, on wesi väga hea asi."

"Kuid mul midagi muud pole, siis lepin ka sellega, mu härra", seletas Bligh rahul olles. "Wõi on ta ka parem nii."

Ma ei pannud enam teda tähele, wad hakustin uuesti kallast vaatlema. Wäike saarestik erines ühise masšina porgeliledest merest. Lõunapoolse ulatais pikki ääriku kallas, põhjapoolse seitsis wägew kaljumais. Minu seljataga loojenes parajasti päike, ja ta tulipunane kuul lähtas üle mere oranhwärwi kirkewihkusi, kuna meri loogu aeg läks tumedamaks ja tumedamaks.

Jalgi wist elus ei unusta ma seda palawikulist ärritust, mis minu sel minutil waldas. Seft sel saarel seal elas Ruth Forthergill ja juba homse päewa jooksul saan ma teada, mis temast on saanud. Olin ju ainult selle sihiga Inglismaalt siia sõitnud.

Wahhepeal oli Mr. Jacob, mu esimene leitnant, kes oli alati ektawaatlik ja tähelepanelik — mu juure astunud ja ütles:

"Kümme minuti pärast on pime ja mulle et meeldi laht, kuhu sõidame. Oletsk, ehk parem, härra kapten, kui ristlõikse hõmmikuni. Rahnud ei lähe meie eest lõrwale, isegi siis mitte, kui meie siin wiibime lady huwidis."

"Tell on õigus, mr. Jacob", wastasin naeratades, sest mu leitnant oli väga tark ja waimukas pois. "Nii siis jätkame waandumise homseks, kuiti Peeter Bligh hea meelega juba täna õhtul maale lähels, et seal mõne hea pubeli seltsis aega wiita. Kas pole nii, Peeter, wõi ei?"

"Täitsa õigus, kapten," naeris tüürimees ausalt. "Kuid homme on lah päew, ja täna õhels lepin igatahes mr. Jacobi arwamisega."

Wilmiane tahtis parajasti wastata, kui saarel pimestawa walgusjuga taewa poole lähwatas, otsekohe kaljurahnude wahela.

Kõlgi filmad pöördusid walguse poole, ja juba järgmisel filmapilgul waatasime wastastikku üksteise otsa.

"See on huwitaw tuletorn!" urtses leitnant. "Laew", mis selle järgi randa tahab sõita, satub kindlasti rahnude wahela ja on mofas."

Laewaninale oli kogunud mõningad madrused, kes omawahel juitu ajasid. Need ebanstlikud, harimatud inimesed ei suutnud oma pilku enam wabastada sellest kummalisest walgusest, ja nende ülespidamisest sain aru, et halwaw kartus nende südamesse oli pugunud.

"Poisid!" hüüdsin ma. "Täna õhels jääme weel merele, kuid et meie maad näeme, jagan teie wahel ära sada naelsterlingit. Ja kui teie end samati ülewal peate kui siamaani — saate weel kord sada naela, niipea kui oma ees näeme Southamptoni tuletorni. Müüd aga minge filmapilkselt mu poisi juure, kes teft igahähe annab klaasi grogi, ja siis ktsendage Dönnatähela: Glagu!"

Kolmekordne hurraa wastas sellele wäiksele kõnele, mille peale ma weel täna uhte olen. Siis weel kunagi pole Inglise alamkojas kuulnud kõnet, mille peale kiiduwalibus oletsk olnud nii üksmeelne, kui siin.

Käskisin wäikse auruga loogu õõ saare ees edasi-tagasi ristselda. Ja kuna mul kawatus oli oma abliisi oma ülesannetega tutwustada, kutsusin ma esimese leitnandi oma juure magadiskambri, peale selle Peeter Blighi, kes oli teine leitnant ja tüürimees; kommandosillale aga jätsin Dolly, kelle olin ütendanud purjemeistriks, kuiti laewal ainultki purje polnud, kuid meesk oli seda wäärt, sest oma nooruse peale waatamata wõis ta iga wana merelaruaga hakkama saada.

Pärast kui mu poisi Joe pubelid ja klaasid lauale oli pannud, ütlesin ma, enne kui weel üksteisega kokku olime lõõnud:

"Tahaksin Teile ütelda, mu herrad, milleks Teil siia Pen-saarele olen toonud, ja siis tahan Teile ka teatada, kudas ja mis tingimustel ma Inglise maale kawaten tagasi sõita."

Peeter Bligh mängis oma mütsiga ja mr. Jacob, kes alati prillid ninale panti, niipea kui ta tuppa astus — hõõrus hoopikalt oma prilliklaase. Kumbki ei lausunud sõnagi.

"Kõige pealt tänan Teid, et Teile mulle kunagi oma uudisilmuga tult pole teinud," jalkasin siis. "Müüd aga pean awaltkult rääkima ja nõnda ütelda härja sarwedest kinni haarama, seda ütlen Teile otsekohe; nit siis, ma tuln siia, kuna mind seda teha käskis minu lady, Ruth Forthergill."

Umun, et mõlemad neist olid seda nagu nii aimanud, kuid kuna Mr. Jacob vähemalt tehtudki imestust avaldas, kirjutas Bligh juhust ja klaasi tõstes, tühjendas ta selle Mrs. Ruth Forthbergillile termiseks.

"Jumal andlu talle pilla iga," ütles ta pästki tõustes. "Teadsin ju, kapten, et Teie tema pärast teele asustite ja siia sõitrite."

"Almafin seda ainult," täiendas mr. Jacob. "Sellegipärast üllatas mind see teade. Sest kui ta Teid siia tulla on palunud, siis on see tõendusiks, et ta õnnetu on ja oma mehe waluks on elanud."

"Kas ta õnnelik wõi õnnetu on, seda ei tea meie praegu veel mitte," wastas juhtkond. "Lunastan sellega waid oma lubaduse, mille andsin Ruth Forthbergillile ta laulatuspäewal. Selleks otstarbeks jätkis ta oma asjaajaja kätte kümme tuhat naelsterlingit. — "Mu mehel on nii kummalised tujud," ütles ta, "ja wõimalik on, et meie hästi kokku ei sünni. Müüb sõdame meie Kenti saarele, kus tal oma palee on, ja kui aasta hiljem seal jahklaewa läepärast ei ole, mis mind Euroopasse tagasi wõiks tuua, siis tahaksin wa heameelega, et seal wõibiks mõni teine jahklaew, mis mu koju wõiks tuua. Usaldan Teid täiesti, Jasper Degg, nii ütles ta mulle. Kui ma ei ole aasta jooksul kodus, siis tulge mulle järgi; tulge jällegi lord minu juure ja tüsige, kas on mul Teie jaoks kaskusid. — Wt ulla, saadan Teid jälle koju, kuid sama hästi on võimalik, et tahan mõnda lõbureisu ette wõita. See on mu tulewiku saladus, kuid tulewit olgu siiski minu peos —"

"See oli igatahes mõistlikult öeldud!" hetkis Beeter Bligh sekka ja walas lähku uue klaasistae krae wahela.

"Beeter," ütlesin mina karmit tooniga, "rääkige ainult siis, kui Teist midagi küsitakse, ja juua tohite Teie ainult siis, kui Teil selleks luba on antud. Mis ma sin rääkinud olen, on nii sügaw saladus, et sellest ühest sonagi teada ei tohi saada. Niipea kui homme tätte on jõudnud, acrutan maale ja ostin pronn Czerny üles. Sest nii on Ruth Forthbergillile praegune nimi. Ütleb ta: Minge koju, siis läheme ta koju, ja peale selle veel tätte langastega. Ütleb ta aga: Jääge siia, siis ei leidu wist laewal atnustki hinge, kes mitte heal meel siia ei jääks, sest Ruth Forthbergill on mehele läinud wäljamaalasele, ja see on ometi sootumatuks teine asi, kui et ta mõne inglase naine oleks —"

"Dige!" lausus Bligh ja tühjendas wargsti kolmanda klaasi.

Seeford ma teoa ei siinanud, waid jätkas in rahulikult:

"Edmund Czerny on wenelane ja ta mängib hästi wiituli. Kurat teab, kusti talle mõte pähe tekkis, kui ta oma mehinäbalad Ken-saarel mõõda tahtis saata. Ta olla kaua aega Ameerikas elanud. Tean ainult, et ta ilus pois oli ja suurepäraselt naifi õnge oskas wõtta. Ruth Forthbergill oli aga tootord kahelkümnekahe aastane —"

"Oit seega juba küllalt süps selleks, et paremini walida", arwas mr. Jacob tahtmata. "Seega ei taha ma sugugi Ruthi laita. Niipea kui wiituli mängus on, on asi ka sootriteine. Ahwe püütakse ju ta wiituli kaasmängul —"

Tahtsin suurejoona leiinanti läbi sõmata, kuid Beeter oli kiirem ja ütles minu asemel, mis ma parajasti ütelda tahtsin:

"Kuidas lugu ka ei oleks, tõstasi on, et kui Ruth Forthbergillile sõpru waja on, siis leiab ta neid sel laewal terweni katskümmeendkuis, kusjuures laewapoisid ja koer ligi pole arwatud. Teie, mr. Jacob, olete küll tart mees, kuid naistest Teie aru ei saa".

"Nii on dige, Beeter," olin ka mina nõus. "Homme hommikul selgub see nagu nii. Ma ei imestaks sugugi, kui mulle Ruth Forthbergilli mees selja pöörab ja mulle ütleb, et ma ära läheks. Kuid, kullap näeme. Müüb aga oleks wist kõige parem, kui üles lähkime laewalaete ja seal oma õhtusööki hakkaksime ootama."

Läksime kõit kolmekesi laele ja kohtasime seal Dollyt, kes omaette lobusalt lanu wilitas. Saarelt ulew walus paistis veel ifka ja läkitas oma pimestawaid kiiri pilkasse öösse. Russin kadett Dollyt, kas ta monda laewa läyeduses on märganud, mille peale see eitawalt wastas.

"Müüb jään siia üffi", ütlesin talle, "teie kõit wõite alla õhnut sõõma minna —"

Ja ma jäin üffi hääletu, tulewaga õõ tätte ning waalisin ta walgust igasewa õõ tufiga, nagu tagasiõudnud armastatu waatleb oma armjate walgustatud afuaid.

* * *

2.

Meie läheme maale.

Olen seletanud, mis põhjusel ma Ken-saarele tulim, ja tahan nüüd jurnstada, mis juhtus, kui ma maale läksin, et Ruth Forthbergilli ostsida.

Kell kuus hommikul lahkusin laewalt. Mu paadis olid peale minu kadett Dolly Benn ja Harry Doet, mu purjemeister, kes tüürt juures istus. Saewal olin kommando mr. Ja-

cobi kätte usaldanud ja talle ülesandeks teinud, et ta alati wiibiks ranna lähedal ja mind kunni päitejeloodeni ootaks.

"Mis ka iganes juhtuks," ütlesin talle, "kuid olen kindlasti laewal enne õõ tuleskt. Loodetawasti tulen heade sõnumitega, mr. Jacob, kõige paremate sõnumitega."

"Mis nii palju tähendab, et ju homme koju tagasi wõime sõita," wastas leitnant ja mina ei waielnud sellele wastu.

Seisime läänepool saart, kui laewalt lahkusime, ja mina ei suutnud ei palja filma ega kiikri abil leida kohta, kus meie maale oleksime wõinud minna. Mida lähemale tuli paat saarele, seda selgemini sain aru, et see oli üleni piiratud ligipääsmatuist kaljudest ja rahnudest. Rand moodustas igalpool pea püstloodis langewad müürid, saar tje aga näis olewat idelik paradisis. Siin seal wahtisid lopsakast troopika-taimestikust esile koldrohelised rühmad palme, — kuid ligipääsu polnud kusagil näha!

"Urwan, kapten," ütles Dolly tüki aja pärast, "peame wist ümber nende kõrgete kaljude sõitma, kui tahame saarele sattuda."

"Sul on õigus, Dolly," wastasin mina, "siin wiiksid meid ainult tiivad randa. Mii siis, sõidame kaljuneeme sihis —"

Paat tegi kaunis äkilise pöörde ja ma waatasin tahtmata üles kõrge kaljumürata poole, mis just mu ees taewa poole kiiuitas, sest Dolly oli üllatatult hüüdnud:

"Kuid seal ülewal on ju inimesed!"

Kiiresti tõstsin oma piiksilma ja wahtisin kaljutippu, kuid hilja. Kaljumürakal walises täielik tühjus, mille waku tagasi pörkasid päikselitred. Seal polnud ainult inimesi.

"Ütsäis koi," urises kadett, "mis olen näinud, seda olen näinud."

Nüüd asusin ise tüüri juure, sest rahnude wahel olid murblained ägedamad ja ähwardasid meie paati ümber paisata.

Alalõpmata waatasin kallast, et kusagil kaljude wahel madalamat kohta silmata, kus oleksime wõinud maanduda, ja idesti leidisngt poolsteise tunnise ümbernitamise järgi laia kalbaawause, milles jätendas lainte niisutatud liiw.

"Nüüd oleme eesmärgil, poisid! Julgesti edasi!" hüüdsin ja tüüriin kindlal käel liiwasesse lahte, mis end laiutas järskude kaljude jalal.

Kohi, kuhu jõudsime — oli metsik ja selleks hästi sobiw, et karilikke ijeloomi hirmutada. Juba wistsest aastat olim sõitnud meredel, kuid nii hädaohlikku rannikut polnud ma weel warem näinud. Järskudest kaljudest wormilif

pärg ümbritses saart, ja wastu neid tugewaid, musti loskmüüre murdus mürisedes ja kohisides wesi, kõrgele paisatas walgetroonilist wahtu. Weidi sügawamal saarekõlmas bismittses kõige ilusam lõunamaine taimeliin, põhjapool aga laiutas end awar ja paljas kaljumägi, mis seisis üleni koos kaalamurdwatest pragudest ja kuristikudest ning näis moodustatud olewat äkilistest, metsikatest rahnudest, mis awalbasid hiiglaste poolt ehitatud wägewate müüride muljet. Ja juba wist aastatuhandeid olid nad mere wõimule ägedalt ja taganemata wastu pannud.

See oli ühe sõnaga kohutaw ja õudne maakoht, ja mures kaalusin waltsest külmust, kas pole ehk Czerny juures mõni kruwi logisema hakanud, et ta nii hirmsa paiga omale on asu kohaks walinud.

"Et ta nii kohutawate kohtade poolehoidja on, selles pole kahtlust," sõnastin endamisi. "Rüstimus on ainult selles, kas need kohad ka wiss Ruthile meeldinud, kes ju senni ainult karrarikast linnaelust ja lõbusast kodusest waheldusest lugu pidas."

Seda pidin teada saama, nitpea kui maale olime jõudnud.

Kümme minutit hiljem libises meie paati kiik üle walge liiwapõhja, ja meie s. o. Dolly ja mina hüppasime koha randa.

Sel lahakesel pündus pea täielikult rand, sest waewalt kahetümne jala laiune liiwariba eraldas meid lõpmata kõrgeft ja järjst kaljuseinast. See kaljusein ümbritses ühest küljest seda liiwariba ja lõpetas tema. Ka kumbalgi pool, ulatades oma otsadega wälja sügawale merde.

See nõnda moodustatud poolring oli ainult ühele poole lahti, nimelt mere suunas; kõrgil kolmal teisel küljel ümbritses meid hiiglasuur kaljusein.

Kuid waewalt katsummend sammur sealt eemal, kus meie maale olime tulnud, silmasin kaljuseinal tugewast tanimepuust walmistatud reidli, mis oli mitmest tükkist kokku liidetud ja klambrite abil ühendatud; osalt olid üstitud osad ka kokku koidetud; see rebel wiis üles kaljuseina harjale, mis siit armates umbes katsummend sulda kõrge wõis olla.

Läheneftin rebedile ja leidstin teel liiwa sees inimjala jälgi. Skeegi oli siin nästawasti ju täna hommikul kohal wiibinud, sest liiw oli niiske. Jffit, kes siin oli wiibinud — oli kindlasti weel täna kohal olnud, s. o. pärast weetõusu, wastasel korral oletis ju jäljed ära uhutud olnud. Oli aga see inimene täna siin, siis peab mul sama kerge olema tema poolt tarwitatud teed oma hutwides ära kasutada,

"Sõheme, Dolly", ütlesin kadetite. "Teised jäävad siia; kui mind siin ei ole tunni aja jooksul, siis sõitke laewale lõunat sööma. Kuud kella nelja paiku õhtupoolikul olge kindlasti jälle kohal, sest päewaloodets tahan minagi laewal olla."

Garry Doet terwitask sõburi komba, ja paati wällesest lahest tüürides, heitis ta umbes kakskümmend sammu rannast eemal ankrut wette; Dolly ja mina aga ronisime mööda reberit üles, mis meie raskuse all ägas ja hoigas; kui me üles olime jõudnud, seisime meie juhtament sellesama punkti kohal kui ennist all.

Paat liikus meie all weepinnal ja näis olewat wälke lapse mänguasi; katjutipult, kus seisime — ei suutnud meie saarest kõige wähe-
matki näha, sest meie wõtjawaadet takis:as tihed meis.

Nähtawasti kasutalaw kisa ja jalgrada lootes kalsult meisa poole, mille lehed tuule käes waimulisti kolinat tekitasid; hingemattew, raste udu paiskus sialt meile näkku, ja sügaw, helitu wäikus, mis nalitses meie ümber — ei meeldinud meile sugugi.

"Dolly," ütlesin kadetile, "kui juba kord siin oleme, siis mõiksime ju ka weidi edasi liikuda. Meie tee wiib meid kindlasti mingisuguse asukoha juure wälja; nii siis on kõige parem, kui tema omale juhiks wõime!"

Seega asusim lihidalt otsustades teele, ilma et ma Dolly loba tähelegi oleks pannud, kes kinnitas, et ta inimesi olla näinud. Kus kohalt pidid need inimesed siia tulema? Meis oli nii tihed, et wõimalt päiksetiirekti reman läbi suutsid tungida, kohalt olid mõlemal pool teed loigud — wõi olid need tiigid, ja meie pidime isegi neljast wõi wiest kofest mööda minema, mis ju taunis tenad on silmale, kuid ainult niisuguste inimeste jaoks, tel muud muresid pole, kui ainult lõbu runda umbruse loodusilust.

"Ja ometi olen dieeti näanud!" kinnitas Dolly unesiti, kui jälle ütlesin, et ta kindlasti on elstnud.

"Ei, Dolly, seda ei wõi olla. Teie armate ainult, et inimesi olete näinud. Wõib olla, olete pifut ärritatud olekus ja seal usute Teie, et midagi näete. Ega Teie ometi ei tärda, looban seda?"

See oli halb, et ma temalt nii küsisin, kuid polsi ei jäänud wastust uõlgu. Ta jäi minu ette terajale seisma ja ütles:

"Kuskana kui wiibin Teie juures, ei tärda ma kunagi!"

"Nii on õige, Dolly! Seda olete hästi ütelnud, ja seda ma juba kunagi ei unustq! Kuid kui Teie juba iga hinnq eest tahate midagi

näinud olla, siis ütlege ometi ka mulle, mis Teie olete näinud. Mis inimesed wõisid need küll olla?"

"Nis neist oli wanamees kitkehobemega, ta riided olid lakkised, õigemini: tal olit peasjalikut ainult kaitine kumb seljas, nagu seda kannarad talurid. Teda ma nägin just siis, kui meisa ääre jõudsim. Teised seisid teise pool estimest kofte, ülmal mäekarjal, ja neil olid püksid käes."

"Kumalaks, Dolly," naersin mina. "Miks pidid need püksidega warustatud inimesed end meie eest warjama, kuna meil ometi ainuski sõjariista ligi ei ole? Jätame selle kas wõi kõrwale, sest Ruth Fortbergill ei salliks oma ümber wõjarüütlid ja teerööwliid, seda tean oma enese kogemustest; kui tal meel oma jahilaew oli — andis ta igauhele filmapiikset hundipassi, kes end wiisakalt ülenal ei osanud pidada. Kas Teie ei ole sellest mitte midagi kuulnud, Dolly? Wõib olla, on Teile sellest mr. Jacob rääkinud?"

"Eian ainult niipalju et noore lady jahilaena nimi oli Manha:an ja et Teie olite selle laena kapten. Paie selle el:n kuulnud, et kogu meeskond oma laewaoma:itku sügawalt armastasi!"

"Ea on teda jumaldanud, Dolly, jumaldanud! Ruth oli Rupert Fortbergilli tütar; ja isa oli Western-American raubree ehitaja ning suurte ra:aralauitõbade orant. Ea sai surma a. 1894 k. kkuporte juures laena "E b g a" ja hiiglawanduse pärisid ta poeg ja tütar. Põg wõits oma larte isa äriliste ettewõtete juhimise, kuna Ruth sai sularaja. Tal oli ka enne juba oma ja:itlaew olnud, kuid Manhatani ostis ta alles pärast isa surma.

— Lookford sai ta ka selle wendafega tut-tawaks. Mis mees see õige oli, ei tea ma weel praegugi; teast ainult, et ta Ameerikas juhtumusitakt lu olla elanud. Kindel on, et ta on sündinud kandana ja oli idepool:si peen herra, kuigt see mulle mõistatusets jääb, kusi ta selleks raha wõttis. Ona niitultga on ta seda waenalt teeninud, sest ta muusika pole weel ainuski inimest lõbustanud, küll aga nii mõnegt enefetappe-mõtete juure juhatanud."

Kaugemale ma ei saanud, sest samal filmapiigul poolsis meile wastu keegi meesterahwas, kes kisenbas, kuhu siis meie kõigi kuradite ntmel õige liikimata? Ma ei lasknud end heidutada, waid wastasin ehtmerimeheltsult:

"Kuradi juure sõitke juba ise. Mis on Teil minuga asja? Ja kõige pealt, ütlege lahkest, kes Teie olete?"

Wõõras olit kõige kaswuga ja laiade õlgadega mees, kelle nagu ehitid rõugearmid. Ta kandis siniseid kalewitrideid kuldnõõpidega, peas

laewamütsi, ja kuna tal kiker läes oli, arwastu kohe, et mul on tegemist Czerny päralt oleva jahilaewa kapteniga. Praegu just olin ma metsast wälja astunud ja näg'n oma ees awarat orgu ning selles Hommikumaa wiisi ehitatud, wäga ilusat maja! set suurt aeda.

„Seal elab kindlasti Ruth Forthergill“ ütlesin endamisi ja mu süda hakkas tormikalt põssuma.

Ruud rõugearmiline astus mulle tee peale ette.

„Arge astuge edasi!“ hüüdis ta wihaga.

„See on minu isanda maa, kus Teie õigus pole liikuda“

„Wastuotsja! Oleme tulnud, et temaga tutwuneda, ja see, mida teeni oleme näinud — tasub juba meie waewa ansalt. Ruud igatahes on parem, kui mulle tee wadaks teete, mul on ainult Teie perenaitega asja, teada ma palju warem olen tulnud, kui Teie wend San Franziskos üles poobid!“

Rõugearmiline tirus ropu sõnaga ja oles wiist ilma pikema jututa minuga maadiema hakanud, kui mitte samal silmapilgul teegi walgeste rüetatud daami maja uksest aeda poles astunud. Mu süda põssus tormikalt: see walge loogu wõts ainult Ruth olla! Ka mu wastane oli seda näinud ja juba järgmisel silmapilgul oli ta nii taltsas ja muhe, nagu olesin teda loogu aeg sammetsäpaga silitanud

„Teie on wäle teel, seda peab Teie isegi kadubus jätkma!“ ütles ta sunnitub naerainse laatel. „Kas Teie ei wõiks mulle wähemalt ütelda, kus kohalt Teie tulete ja mida Teie siit õige otsite?“

„Kui Teie seda just teada tahate saada,“ wastasin mina, „siis wõtte peagi wiist kogemust wõtta, et peale minu keele ta mu ruskas launiks wäle on. Ruud, minu seas, ma tulen Southamptonist ja kui Teie minu alla wiite proua Czerny juure, teada ma praegu atas näent, siis wõtte Teie juba wiite minuti jooksul küllalt teada saada, et kahjatüüpjaraid walada selle üle, et Teie minu nii lahtufeta wastu olete wõtnud.“

Rõugearmiline pomises midagi habemesse, ja siis läksime mööda looklewat teed alla; kuna aga teada nähtawasti painas uudishimu, siis päris ta minult ühte ja teist, mille peale mina talle wõimalikult wiisakaid wastuseid jagasin.

Ja nagu see merimeeste juures harilik on, ei suutnud temagi waikida, waid pahwatas wälja, mis ta mõtles, nii et mina lõpuks temast enam, kui tema minust, teada sain.

„Herra pole kodus,“ ütles ta, „waid San Franziskos. Teie õnnets, sest ta pole wõraste wastu liig lahle.“

„Koh ja edasi?“ küsisin õigu kehitas.

„Mis edasi?“ kordas rõugearmiline imes-
tabes. „Tähenad, Teie ei tunne mu her-

rat? Wäga imelik mees! Ja soowitan Teile, et Teie weel täna õhtul laewale tagasi läheksite, sest muudu wõiksite ehk temaga kokku puutuda, ja sel oleks kindlasti halb lõpp! Tehtu mu nõuande järgi ja laske jalga nii ruttu, kui iganes wõimalik — meie ümbrus pole wõraste sugugi kurwe!“

„Teie pole ümbrus sugugi palju halba teinud,“ sõnasin ja silmitsesti meest terawalt. „Paar rõugearmi, mis Teie nägu ehivad — wõtan pealekanda, kui see just tormikalt on, ja Teie isandad ma ei larda. Küllap ta weel neid päiwil mäletab, kui me weel koos Southamptoni sadamaäärstades oma letta teenisime, ta mängis wihulit, mina tantsestin ja Teie praegune perenaine käis talbrituga ringi ning kogus raha meie kolme jaoks.“

Rõugearmiline waatas mulle imestanult otse ja mõne sekundi järgi oli ta dieti aru saanud, kes ma olen.

„Etis olete Teie Jasper Begg, enbine jahilaewa Manhattani kapten?“ küsis ta. „Mu käsijanna lõneleb tihti Teist. Ta rõõmustab kindlasti Teie külastäigu üle, kuid kas ta mu isand, see on juba iseküsimus!“

Ja kuna ma seepeale waikisin, jatkas ta lihtluse waheaja järgi:

„Nagu näete, on meie saar täielik paradüis, kuid naiste jaoks, wõib olla, weidit igaw! Ma ei ütle ju, et mu käsijanna wajult laebats; kui naisel on ehteid ja riideid, nagu mõnel würrinnal, siis jääb ta peagi oma saatusega rahule, isegi siis, kui igal weidit igaw on; kuid minu käsijanna tahats siiski suurema heameelega Euroopas wiibida; ta püüab oma meest sellega tihti. Ruud see ei taha loomulikult sellest midagi teada saada.“

„Boomulikult,“ noogutasin ütlesusest, nagu ei huwitaks mind loogu see asi.

Olime wahepeal orgu jõudnud ja seitsime peagi aia wõrewärawa ees. Dollu tammus minu kannul, kuid ma ei pannud teda tähelegi, sest loogu tee polnud ma midagi muud mõelnud, kui seda, et ma nüüd mõne minuti pärast seltsan oma Ruthi ees ja wõtu temaga rääkida. Juba tahtsin läe lingile wajutada, kui rõugearmiline enese minu ette seadis ja mulle wihasel pilgul ütles;

„Pean Teile paar eitemaatusreeglit dikkerrima, Jasper Begg. Tehtu oma külastäit wõimalikult lihibalt ja ärge pange täbele naise hulmisi, sest sel pole mingit mõtet. Olen ehk rumalasti teinud, et lasin Teid maale tulla! Kuid see on kord sündinud, ja ma pean oma isanda käsitusid silmas pidama. Ja seda teen ma kindlasti igal tingimisel! — Etis ole, Jasper Begg, Teie teate, mis on tarf sõna?“

"Kindlasti, ka seda, mis mitte ei ole tarf sõna!" wastasin talle tervelt, lihtsasti ta kõrwale ning awasin atawärawa.

3.

Ruth.

Ruth istus aias wilusa puna all pingil, keset pööfaste palistust. Tema kõrwal istus tädi Rahel, wana wäleba keelega sugulane, kelle Ruth Euroopast laasa oli wõtnud. Nad ei nätnud meid, kui me aeda astusime, alles kui aias töötaw Hiina kull rõugearmilist terwitas, tõusis miss Ruth — ma ei oska teda teisiti nimetada — üles, pööris minu poole ja — ja punastas, nagu oleks talle ootamata ja kõrge rõõm osats saanud. Ta ilus nägu oli sõnasonalt nagu werde kasetud ja sejuures ei suutnud ta ainustki silpi lausuda, nagu oleks mingi saladuslik jõud ta keele rõõminud; tummalt ja liikumata seisus ta seal, ainult ta ilusate filmade pill wiibis kogu aeg minu peal; ka mina seisin tummana, keerustasin oma müsti käte wahel ja ei teadnud, mis ma talle ütleva pidin. Ma ei teadnud tõesti, mis moel ma oma päheõplitud salmitese talle üles pidin ütleva, mille pärast ma tuhatkantsada penikoormat maha oliin sõitnud, ei teadnud seda sel põhjusel, et minu kõrwal seisus rõugearmiline ja silmitse uudishimulikult iga minu wähemat kui näolikut. Võpüks kogusin julgust, nii et peale wõisin hakata.

"Miss Ruth, olen tulnud, nagu Teie seda tähtsite, ja laew on ka siin ja meie kõit rotame Teie külaskäiku pardale."

Miss Ruth kuuldas pealt, kuid nähtawasti ei saanud ta millestki aru. Nägin, kuidas ta wärisewal käel kahmas oma kurgu poole, nagu oleks see kogu nõõritud.

Suus löi tädi Rahel oma käed imestades kogu ja hüüdis: "Ah sa mu jumalukene küll!" Kuid laugemale ta ei jõudnud, sest rõugearmiline segas end wähele ja ksendas nii waljult, et ta häält wist küll poole penikoorma taha oleks pidanud kuulma:

"Täna ei saa Teie laewale minna, mistress. Mis ütleteks küll herra, kui Teie teda ta taga-
situlekul mitte rannal ei ootaks? Sest mete ootame teda täna tagasi ja ma ei usu, et ta selle laewa pärast, mida ütlete ei tunne — just wäga palju rõõmu tunneks. Kas poleks kõige parem, mistress, kui teie oma külalised lohe praegu tagasi saadaksite? Kas pean ütleva, ta mingi koju, ja siis head reisu?"

Nagu wõlud, rõugearmiline ksendas nii et teda wist poole penikoorma taha wõis kuulda. Ma ei tea, mis, kuid filmapiltsest sain aru, et

miss Ruth nähtawasti hirmu tunneb. Ta ei ütelnud mulle küll ainustki sõna, et awaldanud ihgegi liigutusega oma surmahirmu, kuid mina, kes teda tundsin lapsepõlwest saadik, oliin harjunud seda ta filmadest lugema. Ja neist lugest ma hirmsaid asju! —

"Mii siis on lood?" laususin endamisi. "Ja kui mul seisaks ka jada jäärast rõugearmilist meest teel ees, pean ja jõuan ka kõigist häda-
ohudest läbi!"

Kuid midagi ei ütelnud ma waljult, waid pöörsin ainult rahulikut rõugearmilise poole ning sõnusin:

"Kas teate, Tell on hääl — lihtsalt hiigla-
wägem! Sest lähetsite Scilly-saarlele, et lõuata, kui seal udud waitsewad, Teie wõlksite seal oma kopsudega hiiglararanduse kogu ajada. Kas on see noor daam ehl kurt, et Teie talle nii kõrwadesse ksendate? Wõi arwate, et mina kurt olen ja usute, et ma ei kuuleks, kui Teie weidi tasemini räägite?"

Ta tahtis mulle midagi wastata, kuid nüüd astus miss Ruth, kes senni kui soolajammas mu ees oli seisnud, minu juure ja hüüdis, mulle oma käsi ulatades:

"Ah, kapten Begg. Teie olete siis tõesti tulnud? Kuidas jõudsite aga siia? Kust tulete ja kuhu lähete? Ma ei taha sugugi uskuda, et Teie siin olete. Wõib olla, näen ainult und —"

"Jah, see olen mina, ja tõesti," wastasin lõbusalt. "Bähen San-Franz'stosse, ja kuna Teie oliin lubanud, et tuuen Teid waatama nipea kui awanewad selleks võimalused — olen nüüd kohal. Laewa jätsin saare ette, ja seal ajuwad ka kõit wanad sõbrad: ka Beeter Bligh ja mister Jacob — See siin aga on Dolly Benn, mete kadett, saab wist kaunis tublt poisiks, nimelt weel siis, kui ta weidi pikemaks sirgub."

Seega lihtsasti Dolly oma ette. Dolly aga seisus aralt ja kohmetanult, nagu wist iga merimees, kui tal tegemist on ilusa naisega.

Suus aga raputas ta Ruthi kätt, nagu oleks ta pumbawänta wirutanud, kuna tädi Rahel, wana prillekandem naisterahwas — oma keelele waba wõlt andis ja sõnajõe lendu lasti, mis meid kõit ahwardas maha motta. Ta lobises kaalkad ja kapsad kogu, kõneles kõigest, mis iganes pähe tuli ja jõudis lõpuks ka selleni, mis mind kõige enam humitas.

"Wiibin hea meelega siin saarel," wadis-
tas ta kui papagoi, "sest mete kõigt käsi käib siin lihtasti. Mu depeog on ju küll isearalik inimene ja ei lubagi meid siit lahkuda, kuid lõppudelõpuks peab igauks oma saatusega leppima. Kas pole mul õigus, kapten Begg? Waene Ruth sureb küll peaaegu igawuse kätte ja on wäga õnnetu, kuid ma tõõsksin teda alati, et

lugu on ometi nii kõige parem, nagu ta praegu just on, ja et hiljem wõit waremford wõib ta ju weelgi paraneda. Olgu atnult kannatlik, küllap juba hiljemford asjad muutuvad tema soovide kohasesteks. Üldse pole tal aga ka mingi põhjust kaebamisest, tal on kõik mugawused olemas, mis aga iganes soovib. Ja kui ta mees sin hea meelega wõib, siis peab ta ka sellega nõus olema ja end sin kodu tundma. Juba katekismist seisab, et meie oma mehe sõna peame kuulma."

"Kui kellelgi mees on," mõllesin ma, kuid et ütelnud, waid noogutasin ainult pead ja pöörsin Ruthi poole, kes minuga kõnelema oli hakanud.

"Teie jääte külmaks etnaks siia. Pärast mitte wastu waielda, kapten, seba olen Teie wõlgu isegi siis, kui Teie pärast einet majast lahkusite. Bolton, mr. Denton, ütlege majas, et kapten Begg meie külalise einese tuleb ja ühtlasi kirrustage toidu laualetoomist."

Rõugearmiline mõttis kogu waikides wastu, kuid wabetas seejuures oma kästijannaga kummalis, kuid seda wäljendusrikkamaid pilke. Kästijanna pilk kõneles sellest: "Übage, et rõõmus-tan oma kapteni!", teenri oma aga ühes mitte wähem selgest: "Küllap Teie homme libedalt kahtelsete!" Kuid sellegi peale waarwamata kuulis ta kääst, ja kuna ta weraudat tõsta ja kokaga juttu wesiis mõtlesin ma Ruthile paar arameelisi sõna ütelda.

"Saem on sin, mistress," ütlesin tase. "Kas pean lahkuma wõi jääma?"

Ma ei unusta wist kogu eluaja jooksul ta wastust.

"Minge," wastas ta jostnal. "Kuid kuulge mu ärdameelst palwet, tulge tagasi, Jasper Begg, kuid tulge hulga meestega!"

Noogutasin, et aru sain, ja siis astustafime juttu igasugu rühjast-tähtjast, sest waht, kelle nimi oli Denton, oli juba tagasi tulnud.

Et westlust wastuwõetawaks teha meie "piiratud" mõistustele, wattras tädi Rachel kogu aeg laewadest ja merest, tahtis teada saada, palju süsti meie laewas tarwitame, kui raske on meie ankur, mis on meremest joolane ja mida meie teekime, kui laewa wint korra murduks. Wastustasin nii hästi, kui ostasin.

Wäike Dolly Benn ei suutnud oma pikku miss Ruthist wabastada, mille üle ma sugugi ei imestunud, sest mu omagi pilk wiilibis miss Ruthi istuajal nõol. Ta oli end weidi muutnud, magus iapjenägu oli kahtumats ja kõnematks läinud, ja suurepärased stitsed ilmad, mis warem olid olnud elurõõmsad ja ngerwad, olid nüüd nukrad. Minult tihhe kuldjuuks oli endine ja piiras wõrratu kalli diabeemina kõrget, alabas-terpuhast otjaestst.

Küllmal einel ei saanud ma Ruthiga ainustki tekkst sõna wabestada, sest rõugearmiline seists kogu aeg Ruthi sejalaga ja kuulas kõike kõige suurema undishimuga. Kuid mul polnudki enam waja midagi teada saada, sest teadsin kõik, mis olulise tähtsusega.

Ja kui eine oli lõppeund, istusin mo püsti ja algasin juma agajätarist, wabandades sellega, et ma enam jääda ei wõinwat.

"Olen nagu nii juba pool päema sin wiibinud," ütlesin Ruthile, kes mind näilist kohale palus jääda "ja pole wist kerge, seba ajataotust San Franziskoni jälle heats teha."

Nägin et nabikael mu sõnu ustuma jäi, ja et neid sõnu weelgi enam usutawatels teha, ütlesin tolle jumalagajutuks:

"Elage hästi! San Franziskost sõidan ma Londoni ja kui Teil midagi Londonist naja on, siis saadte end ainult rannal üles ja mõirake. Kuulen siis seba kindlasti ja teen kõik, mida soowite."

Rõugearmilise kops läts üle matts, kuid ta ei lausunud sonagi, kuigi ma nägin, et ta hambad kiristas ja wanaaga wandesõnust püüdis hoiduda.

Teadsin nüüd kindlasti, et ta mind milleski ei kahtlusta, ja nüha kui ta nüüd ilmad, et meie laew filmapiiri taha on kadunud — on ta weendunud, et minu hia on toonud juhust, ja mitte miss Ruthi kindel käst. Et ma weel täna õffel kõik Ruthi käest teada saan, see ei tulnud talle enam mõttesegi.

Kuid ärme tormame nii kaugele ette. Jumalaga jätnud, asustime, Dolly ja mina — tagasi minema, kusjuures teener loomulikult midugi meie kaanul sammus. Kut olime jõudnud linnakale, kus kohalt ma miss Ruthi estimest korda olin näinud, pöörsin ümber. Miss Ruth seists jällegi seal ja wahtis meie kurwalt järgi. Keerustasin kolm korda oma mütsi, ta tegi sedasama oma taskurätiga.

Sis jõudstme metsa äärde. Looklewa tee algul jäi rõugearmiline meist maha. Kiirelt sammustime meie läbi sünge ja warjulise metsa; istik aega et rääkinud me sõnagi. Wõpuks peatusin ja ütlesin Dollyle:

"Noh, pois, nüüd algab kaunis raske töö. Küllap nüüd aga ka näeme, kel süda õigel kohal tuksub —"

Raugemale ma ei jõudnud, sest pääspant kahtestas mu jutu. Umbes sada sammust meist eemal sahwatas pööfasteft tulewäik ja tohe pärast seba kuulstine kuult wingumist.

Sis walitstes meisas jälle sügaw, hääletu waitus, nagu kusagil surmaial õffel jatewajal.

Meie ei kuulnud midagi, ei näinud midagi, ainult kangelaskirjanduse kustus paugu viimne vastukaja.

Ja see suru aida kus pari were soontes tarretama, sest hädaoht, mis meid waittes — oli peidetud ja nägematu.

„Kummarida, mu poeg ja siis edasi!“ sofitasin Dollyle, niipea kui hirmust jälle weidit toibunud olin. „Siin kõneldakse meiega säärast teest, mille wastu meie mõimetud oleme!“

Rindlasti lubades, et selle rõõmõrtsufalikku kallaletungimise eest kätte maksan — ruttasime kalju juure, mille all meid meie paat ootas, seejuures end hästi kaljusti wastu surudes ja põõsald eettawa: „Kult silmitsebed.“

Oma auku pean seletama, et ma mitte teenele pärast ei wärsenud, waid ainult selle wäse naise pärast, kes igaweseks ajaks oleks kadunud, kui mind õnnetus tabab.

4.

Tagasi saarele.

Pool tundi hiljem olin jällegi oma heal laewal, kus kutsusin kohe mister Jacobi ja Peeter Blighi oma juure.

„Sõbrad, ütlesin neile ilma siisejuhatuseta, laew ütub nüüd San-Franzisko suunas ja Teie tahaksite hea meelega teada, mis just nii. Seba ütlen kah: üksna lihtsalt sel põhjusel, et see on kõige lähem tee Ren-saarele.“

Mõlemad mehed waatasid mulla imestunult otse, kui tähele panid, et mul tõsi taga on. Laewalael olid tõel pauru kuulnud ja teati ka, et Dolly Benn ja kapten hingetus jooksus paadi juure ruttasid, et surmasuust pääseda.

„Ja, muudugi,“ kordasin, „see on kõige lähem tee saarele! Sest mis teeb tark mees, kui ta majasse tahab astuda ja näeb, et teda ühesest siise ei lasta? Ta läheb ümber maja, ootab õbb ja läheb siis tagantse laudu tupp. Seba tahan ka mina täna õffel teha intmeie eest, kelle eest ka Teie heameelega annate oma ihu ja hinge.“

„Nii on õige! Täitja tõsi!“ wälsefid mõlemad ja nihutasid oma toolid lauale lähemale. Nad olid mõlemad täna lõunal oma ninad täis wõtnud, kuid Peeter Bligh oli mu sõnu kuuldes filmapillkelt kaineks läinud, mister Jacob aga toppis oma pipu ja kogu ta tähepaanu oli loonbunud ta wälkete ja terasete filmade pillu. Ma jätkasin:

„Tuhakatsjaba penikoormat oleme mis Ruth Fortbergilt käsil maha sõltunud, ja ometi pole me selle wäse naisega isegi rääkida saanud. Ainult ühte wõis ta mulle ütelda: „Sumala pärast, tulge tagasi, Jasper Begg — ja tulge hulgatest!“ Mis wõib olla säärasel puhul minu kohuseks? Niipea kui wõimalik tagasi minna, nii siis täna õffel. Sähen kõige pealt üksti tagasi, sest pean ju teadma, mis tal wiga on, et teda edukalt aidata.“

„Kas poleks parem, kui lähemine kohe mitmele; siis tooksite ta laewale, kus ta taktitamata juttu wõiks wõsta?“ küsis leitnant. „Mis arwate selle kohta, mister Begg?“

„Seba saame weel täna õhtul otsustada, mister Jacob. Kes on aga warem säärast häbematusest kuulnud? See wilets mehite koss kõige ilusama tüdruku, keda kunagi olen näinud, et teda siis orjana sellel üffildafel saarel wangi hoida! Ja seejuures on ta weel toores! Ja muudugi, Ruthi pilgust juba sain aru, et ta palju kannatanud, et ta kogu aeg elab hirmus ja ahastuses! Ta ei lausunud küll sõnagi, selle eest rääkis ta pill küllalt selget teelt. Rõugearmiline mees aga seisis kui werekoeer ta seljatoga ja walwas iga wähematku sõna, nagu oleks ta olnud mõni wangiwah.“

„Nii et koht see jääda!“ hüüdis Peeter Bligh ja lõi ruskaga wastu lauda.

Rõugearmilise aga lõõme maha kui moru-tõblise koera!“ täendas mister Jacob. „Kuid need on ainult sõnad; laske kuulda, kapten, mis Teie olete otsustanud. Kumas tahate saarele tagasi sõlta?“

Olin rõõmus, et nad minu asjast nii hästi aru said, ja tutvustasin neid otsekõhe oma kawatsustega. Ütlejin:

„On parem, kui ma Teile siia kottis ei müü; seepärast tutvustan Teid kõlgega. Meie laew sõidab täna õhtul teele, nagu lähets ta San-Franziskosse. Usaldan laewa, kui ka meie saatusse mister Jacobi kätte. Meie, kes meie maale läheme, katsume Ruth Fortbergilt wabastada. Säheb see korba, siis homme wõi ülehomme õffel — ühe näbala jookul. Teiste sõnadega ilma Ruthita ei tule meie tagasi. Ja kui meie näbala jookul saarelt tagasi pole tulnud ja Teile mingisuguseid teateid pole annud, siis sõitke täksauru all San-Franziskosse ja telegrafeeriae herra Perick Fortbergille, et ta õde on Ren-saarel tõkses hädaõhus.“

(Järgneb)

Hindmõistatus

Nr. 1 (43).

Ma ostsin alati turult aiavilja. Et aiavili õige kallis oli, siis tulin hea mõtte peale ise ajavilja maha teha. Järgmisel kevadel vara lõhkusin oma maja eest tänava kivid üles, tegin maa labida ja rehaga peeneks ja valmistasin peenrad. Seda kõik tegin hommikul vara, sest et ma aedniku tööga vilunud ei ole ja teiste inimeste naeru kartsin. Kapsad, kaalikad, porgandi, peedid ja sibulad kõik külsin ma oma peenrale. Läksin siis oma tuppa, mis asus teisel korral, ja jäin ootama, mis tuleb kõige enne üles. Arvake, mu sõbrad ja aednikud, mis tuli kõige enne üles?

Lahendused tulevad saata kolme nädala jooksul allpool väljalõigatava lehe peal „Romaani“ talitusele (Tallinn, Müürivahe tän. 16 uks B). Õigete lahenduste saatjate vahel loositakse välja 1 paar suuske ühes keppidega (kas meestele või naistele, valib õnnelik võitja): Suusad on o/ü. „Esto“ juurest. (Pikk t. 47 Tallinn).

„Romaani“ talitus.

Tellige veel täna lähemast postkontorist ilma iga lisamaksuta a j a k i r i

≡ „ROMAAN“. ≡

„Romaani“ talitusele — Tallinn, Müürivahe tän. 16, uks B. Postk. 199.

Hindmõistatuse nr. 1 (43) lahendus on järgmine:

Lahendaja nimi ja täielik aadress:

.....

Hindmõistatuse lahendus

Nr. 20

on järgmine:

m	a	z	z	o	n	i
i	r	m	g	a	r	d
s	k	u	t	a	r	i
k	i	n	g	s	e	p
ä	ä	d		k	a	s
i	t	a	a	l	i	a
b	r	i	s	t	o	l
t	u	n	d	z	h	a
r	e	s	e	e	d	a
e	m	m	a	s	t	e
p	i	i	s	k	o	p
p	l	a	n	e	e	t
i	g	a	t	š	u	s

Pahemalt poolt nurgast ülevalt alla:
iga sõna esimene ja paremalt poolt alt
üles iga sõna viimane täht lugedes
saame mõistatus: Mis käib treppist pea-
alaspidi?

Vastus: Saapanael.

Õigeid lahendusi saatsid:

Tallinnast: A. Johanson, Eleonore-
Emann, Jaanus Kaik, J. Laas, O. Tom-
berg, Alice Tänava; Tartust: Voldemar
Elgas; Rakverest: Fritz Kask; Pärnust:
A. Janson.

Neist võitsid: 1) 1 aastakäigu „Romaani“ 1924 a. peale A. Janson, Pärnust, 2) iga üks ande Ed. Wilde koguteostest, Jaanus Kaik Tallinnast ja Voldemar Elgas Tartust.

„Romaani“ talitus.

„Romaan“ pakub oma aastakäikude näol määratud lu-
gemiswara, mis iialgi ei wanane.

„Romaan'i“ 1922 aastakäik (18 nr.), hind 500 marka ja
1923 aastakäik (24 nr.) hind 750 marka on veel
saada.

Ainus puhtkirjanduslik ja tõsiselt rahwalik ajakiri on

„ROMAAN,“

mis Tallinnas juba kolmandat aastat ilmub ja oma juttude hea waliku tagajärjel lugejate hulga poolest Eesti ajakirjadest esimeses reas seisab.

„ROMAAN“ ilmub kaks korda kuus ja awaldab rahvuswahelises walikus ainult häid ja laiale rahwahulgale meeldiwaid romaane, jutustusi, nowelle ja luuletusi, mis ka keele poolest arusaadawad on. 1923. aastal tõi „ROMAAN“ 172 romaani, jutustust, nowelli ja luuletust 51 rahwuse kirjandusest. Nii laialdast sisuwalikut pole olnud ega ole ühelgi teisel ajakirjal Eestis.

„ROMAAN“ awab oma 3. aastakäigu Norra kirjaniku Oevre Richter-Frichi romaaniga „Kuldne katk.“ Inglise kirjaniku Max Pembertoni romaaniga „Linn mere all“ ja Saksa kirjaniku W. Harbi romaaniga „Ameeriklase kihlwedu,“ mis kõik puhta sisuga, põnewad ja ilusad on. Korda ootamas on hulk teise romaane. Igas numbris toome peale järgnewate romaanide weel 4–6 lühikest põnewat juttu, luuletusi, mõistatusi jne., nii et iga juhuslik üksiknumbri ostjagi midagi täielikult kätte saab. Tahame sisuwaliku peale ikka suuremat rõhku panna, et suurt poolehoidu, mis meile seni osaks saanud, weel enam kindlustada ja õigustada.

„ROMAAN“i“ wäljaandmist jätkab uuesti asutatud kirjastus-osaühisus „ARENG,“ mis oma suurema põhikapitaaliga kindlustab ajakirja korraliku ilmumise.

„ROMAAN“i“ prowinumbrid saadetakse kirjanduse sõpradale aadressi ülesandmisel hinnata kätte.

„ROMAAN“i“ esimene ja teine aastakäik on weel saada. Esimene maksab koju kätte saates 500, teine 750 marka. Niipea kui raha talitusse jõuab, saadetakse soowilud aastakäik postiga koju. Ei ole odawamat raamatut kui „Romaani“ aastakäik.

„ROMAAN“i“ tellimisi 1924. aasta peale wõtawad wastu kõik postkontorid, ilma iga lisamaksuta, „Romaani“ abitalitused agentuurid ja talitus Tallinnas, Laenu panga majas Müüriwahe tän. nr. 16, uks B.

„ROMAAN“i“ tellimise hind on 1924. aastal:

ühe aasta peale 750 marka, || weerand a. peale 250 marka.
poole aasta peale 400 marka, || ühe kuu peale 80 marka.

Üksik number maksab 40 marka.

Tellimise aadress: Tallinn „Romaani“ talitus, postkast 199.

KIRJASTUS-OSAÜHISUS „ARENG“ Müüriwahe tän. 16. uks B.
(Laenu panga majas). Tel. 12—53

Esimene Eesti Kinnituse Selts EEKS

Tallinnas, Lai tän. nr. 1 oma maja.

Kinnitab igasugust warandust tule wastu.

V 60
1

